

P L A T F O R M A
za učešće delegacije Crne Gore na
Svjetskoj konferenciji o radiokomunikacijama
(WRC-23)
(20.11-15.12.2023. godine, Dubai, Ujedinjeni Arapski Emirati)

Podgorica, oktobar 2023. godine

1. UVODNE NAPOMENE

Međunarodna unija za telekomunikacije (ITU), saglasno Rezoluciji 811 (WRC-19), organizuje Svjetsku konferenciju o radiokomunikacijama koja će se održati ove godine (u daljem tekstu WRC-23), u periodu od 20.11-15.12.2023. godine, u Dubaiju, Ujedinjeni Arapski Emirati (UAE).

Svjetske konferencije o radiokomunikacijama (WRC) održavaju se svake 4-te ili 5-te godine i imaju mandat da razmatraju primjenu i vrše izmjene Propisa o radiokomunikacijama (*Radio Regulations*), međunarodnog instrumenta koji reguliše upotrebu spektra radio-frekvencija, geostacionarnih-satelitskih (GSO) i ne-geostacionarnih-satelitskih (non-GSO) orbita. Izmjene se vrše na osnovu Agende (dnevnog reda) koju utvrđuje Savjet ITU, uzimajući u obzir preporuke usvojene na prethodnim svjetskim konferencijama o radio-komunikacijama. Generalni okvir agende svjetske konferencije o radio-komunikacijama se utvrđuje četiri do šest godina unaprijed, dok se finalna agenda utvrđuje od strane Savjeta ITU dvije godine prije konferencije, uz podršku većine zemalja članica.

Saglasno odredbama Ustava ITU, nadležnost svjetske konferencije o radiokomunikacijama je da:

- Razmatra primjenu Propisa o radiokomunikacijama (*Radio Regulations* - RR) i sa njim povezanih planova namjene i dodjela radio-frekvencija;
- Razmatra pitanja od svjetskog značaja iz oblasti radiokomunikacija;
- Daje instrukcije Odboru za Propise o radiokomunikacijama (*Radio Regulations Board* - RRB) i Birou za radiokomunikacije (*Radiocommunication Bureau* - BR) i razmatra njihov rad;
- Utvrđuje pitanja kojima će se baviti radiokomunikacione skupštine i njene studijske grupe prilikom pripreme sljedećih konferencija o radiokomunikacijama.

U periodu između dvije uzastopne svjetske konferencije održavaju se pripremni sastanci (*Conference Preparatory Meeting* - CPM) i priprema CPM Izvještaj (*CPM Report*), kao osnova diskusije i rada na samoj konferenciji. CPM Izvještaj se priprema u skladu sa uobičajenom procedurom rada ITU-a, na osnovu priloga (kontribucija) zemalja članica, specijalnog komiteta i studijskih grupa povodom regulatornih, tehničkih, operativnih i proceduralnih pitanja koja se razmatraju na svjetskim i/ili regionalnim konferencijama.

****

Imajući u vidu da je konferencija WRC-23 ključni događaj u radu ITU-a u oblasti međunarodne koordinacije, usaglašavanja stavova i propisa iz oblasti radiokomunikacija,

osim predstavnika država članica, na konferenciji će učestvovati posmatrači iz redova ostalih sektora ITU-a, telekomunikacione kompanije, naučne i privredne organizacije, finansijske ili razvojne institucije i međunarodne organizacije.

****

Radiokomunikaciona Skupština (RA) odlučuje o strukturi, programu i studijama u oblasti radiokomunikacija. Obično se održava svake dvije ili tri godine, najčešće u vrijeme i u mjestu gdje se održavaju i svjetske konferencije o radiokomunikacijama. Između ostalog, skupštine se posebno bave:

- Utvrđivanjem plana rada određenih studijskih grupa koje treba da sprovedu aktivnosti u cilju priprema za pojedine konferencije;
- Odlučivanjem po osnovu zahtjeva/pitanja/predloga podnesenih u toku ITU konferencija;
- Predlaganjem tema za buduće svjetske konferencije o radiokomunikacijama;
- Usvajanjem i objavljivanjem ITU preporuka u oblasti radiokomunikacija (ITU-R Recommendations) i ITU Pitanja u oblasti radiokomunikacija (ITU-R Questions) kojima su se bavile studijske grupe;
- Utvrđivanjem programa rada studijskih grupa, osnivanjem i prestankom rada studijskih grupa saglasno potrebama.

Konferenciji WRC-23 neposredno će prethoditi Radiokomunikaciona Skupština (RA-23), koja će biti održana u periodu od 13-17.11.2023. godine, takođe u Dubaiju, UAE. Sastancima radiokomunikacione skupštine prisustvuju šefovi delegacija administracija država članica.

2. RAZLOZI ZA UČEŠĆE DELEGACIJE CRNE GORE NA SVJETSKOJ KONFERENCIJI O RADIOKOMUNIKACIJAMA

Konferencija WRC-23 predstavlja ključni događaj u sektoru radiokomunikacija u periodu od prethodne konferencije 2019. godine (WRC-19), sa posebnim akcentom u pogledu međunarodne koordinacije, usaglašavanja stavova i propisa iz predmetne oblasti, naročito po pitanju Propisa o radiokomunikacijama iz 2020. godine (RR 2020) i shodno tome predstavlja međunarodni skup od velikog značaja za sve države članice ITU-a.

Imajući u vidu da shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama, Agencija upravlja radio-frekvencijskim spektrom, planira i koordinira korišćenje radio-frekvencijskih opsega i satelitskih orbita, u skladu međunarodnim sporazumima, odnosno Konvencijom i propisima o radiokomunikacijama ITU-a i Zakonom, saglasno interesima Crne Gore,

posebno se ističe interes da delegacija Crne Gore blagovremeno uzme učešće u aktivnostima prije i tokom konferencije, imajući u vidu da će odluke donijete na konferenciji WRC-23 Agenciji biti osnov za pripremu stručnih osnova Plana namjene radio-frekvencijskog spektra, a koji u krajnjem, shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama donosi Vlada Crne Gore.

U svrhu nesmetanog kreiranja politike razvoja radiokomunikacija neophodno je obezbjediti usaglašeno korišćenje radio-frekvencijskog spektra za sve postojeće i buduće servise u Crnoj Gori, na ekskluzivnoj osnovi za jednu ili na principu zajedničkog korišćenja opsega od strane različitih radiokomunikacionih službi, što je takođe jedan od suštinskih razloga za aktivno učešće delegacije Crne Gore na konferenciji WRC-23.

Rezolucijom 1399 Savjeta ITU-a od 01.08.2020. godine, a na osnovu Rezolucije 811 sa prethodne Svjetske konferencije o radiokomunikacijama (WRC-19), utvrđena je Agenda za konferenciju WRC-23 (u daljem tekstu Agenda) koja sadrži sljedeće tačke:

TAČKE AGENDE WRC-23	
Tačka agende 1.1	<p>PFD RES 223</p> <p>Na osnovu rezultata ITU-R studija, razmotriti mjere koje bi se mogle preduzimati, u opsegu 4800-4990 MHz, za zaštitu stanica vazduhoplovne i pomorske mobile službe koje se nalaze u međunarodnom vazdušnom prostoru i međunarodnim vodama od drugih stanica koje se nalaze na nacionalnim teritorijama, uz reviziju kriterijuma gustine snage fluksa iz RR napomene br. 5.441B u skladu sa Rezolucijom 223 (Rev.WRC 19)</p>
Tačka agende 1.2	<p>IMT</p> <p>Razmotriti identifikaciju opsega radio-frekvencija 3300-3400 MHz, 3600-3800 MHz, 6425-7025 MHz, 7025-7125 MHz i 10,0-10,5 GHz za <i>International Mobile Telecommunications</i> (IMT), uključujući moguću dodatnu namjenu za mobilnu službu na primarnoj osnovi, u skladu sa Rezolucijom 245 (WRC-19)</p>
Tačka agende 1.3	<p>MS 3,6-3,8 GHz</p> <p>Razmotriti mogućnost namjene opsega 3600-3800 MHz na primarnoj osnovi mobilnoj službi, izuzev vazduhoplovne radio-navigacione mobilne službe, u Regionu 1 i preduzeti odgovarajuće mjere u skladu sa Rezolucijom 246 (WRC-19)</p>
Tačka agende 1.4	<p>IMT HIBS</p> <p>Razmotriti, u skladu sa Rezolucijom 247 (WRC-19), korišćenje IMT baznih stanica na visokim platformama (HIBS) koje rade u mobilnoj službi u određenim opsezima ispod 2,7 GHz a koji su već identifikovani za IMT, na globalnom ili regionalnom nivou</p>

<p>Tačka agende 1.5</p>	<p>Revizija UHF opsega</p> <p>Revidirati korišćenje radio-frekvencijskog spektra i potrebe za korišćenjem spektra postojećih službi u opsegu 470-960 MHz u Regionu 1 kao i moguće regulatorne mjere u opsegu 470-694 MHz u Regionu 1 u zavisnosti od predmetne revizije u skladu sa Rezolucijom 235 (WRC-15)</p>
<p>Tačka agende 1.6</p>	<p>Sub-orbitalna vozila</p> <p>Razmotriti, u skladu sa Rezolucijom 772 (WRC-19), regulatorne odredbe za podršku radiokomunikacija između sub-orbitalnih vozila</p>
<p>Tačka agende 1.7</p>	<p>AMS(R)S 137 MHz</p> <p>Razmotriti novu namjenu za vazduhoplovnu mobilnu-satelitsku (R) službu (AMS(R)S), u skladu sa Rezolucijom 428 (WRC-19), za oba pravca Zemlja-svemir i svemir-Zemlja vazduhoplovnih VHF komunikacija u cjelokupnom ili djelovima opsega 117,975-137 MHz, istovremeno sprečavajući bilo kakva nepotrebna ograničenja postojećim VHF sistemima koji rade u (AMS(R)S), vazduhoplovnoj radionavigacionoj službi (ARNS) kao i susjednim opsezima</p>
<p>Tačka agende 1.8</p>	<p>Res 155</p> <p>Razmotriti, na osnovu ITU-R studija u skladu sa Rezolucijom 171 (WRC-19), odgovarajuće regulatorne mjere, sa ciljem revidiranja, ukoliko je potrebno, Rezolucije 155 (Rev.WRC-19) i RR napomene br. 5.484B da bi se prilagodilo korišćenje mreža u fiksnoj-satelitskoj službi pomoću sistema za kontrolu i komunikacije vazduhoplova bez posade</p>
<p>Tačka agende 1.9</p>	<p>AM(R)S</p> <p>Revidirati Dodatak 27 Pravilnika o radiokomunikacijama i razmotriti odgovarajuće regulatorne mjere i ažuriranje ITU-R studija, kako bi se digitalne tehnologije prilagodile primjenama za sigurnost života u komercijalnom vazduhoplovstvu u postojećim HF opsezima dodijeljenim vazduhoplovnoj mobilnoj (R) službi i osigurala koegzistencija postojećih HF sistema uz modernizovane HF sisteme, u skladu sa Rezolucijom 429 (WRC-19)</p>
<p>Tačka agende 1.10</p>	<p>AMS nesigurnosni</p> <p>Sprovesti studije o potrebama spektra, koegzistenciji sa radiokomunikacionim službama i regulatornim mjerama o mogućoj novoj namjeni vazduhoplovnoj mobilnoj službi za upotrebu od strane aplikacija koje nisu namijenjene sigurnosti u toj službi, u saglasnosti sa Rezolucijom 430 (WRC-19)</p>
<p>Tačka agende 1.11</p>	<p>GMDSS</p> <p>Razmotriti moguće regulatorne aktivnosti u cilju podrške modernizaciji Globalnog pomorskog sistema za opasnost i sigurnost (GMDSS), kao i implementaciji e-navigacije, u saglasnosti sa Rezolucijom 361 (Rev.WRC 19)</p>

<p>Tačka agende 1.12</p>	<p>EESS (aktivna) radarske sonde</p> <p>Sprovesti i završiti na vrijeme za WRC-23 studije o mogućoj novoj namjeni na sekundarnoj osnovi Satelitskoj službi istraživanja svemira (aktivna) - EESS za svemirske radarske sonde unutar opsega oko 45 MHz, uzimajući u obzir zaštitu već postojećih službi u saglasnosti sa Rezolucijom 656 (Rev. WRC-19)</p>
<p>Tačka agende 1.13</p>	<p>SRS 15 GHz</p> <p>Razmotriti mogućnost izmjene statusa namjene radio-frekvencijskog opsega 14,8-15,35 GHz službi istraživanja svemira, saglasno Rezoluciji 661 (WRC-19)</p>
<p>Tačka agende 1.14</p>	<p>EESS (pasivna)</p> <p>Pregledati i razmotriti moguća prilagođavanja postojećih radio-frekvencijskih namjena ili mogućnosti novih namjena na primarnoj osnovi satelitskoj službi istraživanja svemira (EESS, pasivna) u radio-frekvencijskom opsegu 231,5-252 GHz, da bi se osigurala saglasnost sa aktuelnijim zahtjevima daljinski detektovanih posmatranja, u saglasnosti sa Rezolucijom 662 (WRC-19)</p>
<p>Tačka agende 1.15</p>	<p>GSO ESIM Ku-band</p> <p>Harmonizovati korišćenje radio-frekvencijskog opsega 12,75-13,25 GHz (Zemlja – svemir) od strane zemaljskih stanica na vazduhoplovima i plovilima koji komuniciraju sa geostacionarnim svemirskim stanicama u fiksnoj satelitskoj službi (FSS), u saglasnosti sa Rezolucijom 172 (WRC-19)</p>
<p>Tačka agende 1.16</p>	<p>NGSO ESIM Ka-band</p> <p>Proučiti i razviti tehničke, operativne i regulatorne mjere da bi se olakšalo korišćenje radio-frekvencijskih opsega 17,7-18,6 GHz, 18,8-19,3 GHz i 19,7-20,2 GHz (svemir – Zemlja) i 27,5-29,1 GHz i 29,5-30 GHz (Zemlja-svemir) od strane negeostacionarnih zemaljskih stanica u fiksnoj satelitskoj službi (FSS), istovremene obezbjeđujući zaštitu postojećih službi u ovim opsezima, u saglasnosti sa Rezolucijom 173 (WRC-19) spektra za mobilnu službu u skladu sa Rezolucijom 239 (WRC-15)</p>
<p>Tačka agende 1.17</p>	<p>ISS</p> <p>Utvrđiti i sprovesti, na osnovu ITU-R studija u skladu sa Rezolucijom 773 (WRC-19), odgovarajuće regulatorne mjere za obezbjeđivanje međusatelitskih linkova u određenim opsezima, ili njihovim djelovima, dopunom namjene za među-satelitsku službu (ISS) gdje je potrebno</p>
<p>Tačka agende 1.18</p>	<p>MSS</p> <p>Razmotriti studije u vezi sa potrebama spektra i potencijalno novim namjenama mobilnoj satelitskoj službi za budući razvoj uskopojasnih mobilnih satelitskih sistema, u skladu sa Rezolucijom 248 (WRC-19)</p>

Tačka agende 1.19	FSS 17 GHz Region 2 Razmotriti novu namjenu na primarnoj osnovi fiksnoj-satelitskoj službi (FSS) u pravcu svemir-Zemlja u opsegu 17,3-17,7 GHz za Region 2, uz istovremenu zaštitu postojećih službi u predmetnom opsegu, u skladu sa Rezolucijom 174 (WRC-19)
Tačka agende 2	ITU-R preporuke uključene kao reference Ispitati revidirane ITU-R preporuke uključene kao reference u Pravilnik o radiokomunikacijama (RR), saopštene od strane Radiokomunikacione Skupštine (RA), u skladu sa Rezolucijom 27 (Rev.WRC-19), i donijeti odluku o ažuriranju odgovarajućih referenci u RR u skladu s načelima odluka ove rezolucije
Tačka agende 3	Modifikacije RR WRC Razmotriti posljedične promjene i dopune Pravilnika o radiokomunikacijama koje mogu biti zahtijevane odlukama Konferencije
Tačka agende 4	Razmatranje WRC rezolucija i preporuka U skladu sa Rezolucijom 95 (Rev.WRC-07), razmotriti rezolucije i preporuke prethodnih konferencija sa ciljem njihove moguće izmjene, zamjene ili stavljanja van snage
Tačka agende 5	Izveštaj RA-23 Pregledati i preduzeti odgovarajuće mjere u vezi sa Izveštajem Radiokomunikacione Skupštine u skladu sa odredbama br. 135 i 136 Konvencije;
Tačka agende 6	SG za sljedeće WRC Identifikovati tačke koje zahtijevaju hitnu akciju studijskih grupa za radiokomunikacije u pripremi za sljedeću svjetsku konferenciju o radiokomunikacijama;
Tačka agende 7	RES 86 PPC Razmotriti moguće promjene i druge opcije, kao odgovor na Rezoluciju 86 (Rev. Marrakesh, 2002) Konferencije opunomoćenika (PPC), vezano za prethodnu objavu (<i>advance publication</i>), koordinaciju, notifikaciju i evidentiranje za frekvencije dodjele koje se odnose na satelitske mreže, u skladu sa Rezolucijom 86 (Rev.WRC-07), kako bi se olakšalo racionalno, efikasno i ekonomično korištenje radio-frekvencija i svih sa njima povezanim orbitalnih pozicija, uključujući i geostacionarne satelitske orbite
Tačka agende 8	Razmatranje napomena Razmotriti i preduzeti odgovarajuće mjere na zahtjev administracija za brisanje napomena koje se odnose na pojedinačne države ili imena država iz napomena RR, ukoliko više nijesu potrebne, uzimajući u obzir Rezoluciju 26 (Rev.WRC-19)

Tačka agende 9	Izveštaj direktora Biroa Razmotriti i odobriti Izveštaj Direktora ITU Biroa za radiokomunikacije, u skladu sa Članom 7 Konvencije
9.1	Vezano za aktivnosti Sektora radiokomunikacija za period od WRC-19 U skladu sa Rezolucijom 657, revidirati rezultate studija u vezi sa tehničkim i operativnim karakteristikama, spektralnim zahtjevima i odgovarajućim određivanjem radio službi za potrebe senzora svemirskih vremenskih prilika uz opisivanje odgovarajuće prepoznatljivosti i zaštite u RR bez nametanja dodatnih ograničenja postojećim službama; Revidirati namjenu za radioamatersku i radioamatersku-satelitsku službu u opsegu 1240-1300 MHz radi utvrđivanja da li su potrebne dodatne mjere zaštite radionavigacione-satelitske službe (svemir-Zemlja) koje rade u opsezima u saglasno Rezoluciji 774 (WRC-19); Studija korišćenja IMT sistema za fiksne bežične širokopojasne sisteme u opsezima namijenjenim fiksnoj službi na primarnoj osnovi, u skladu sa Rezolucijom 175 (WRC-19); Zaštita službe za istraživanje Zemlje putem satelita-EESS (pasivna) u opsegu 36-37 GHz od NGSO FSS svemirskih stanica
9.2	Nepravilnosti u RR Razmotriti poteškoće ili nekonzistentnosti u primjeni Pravilnika o radiokomunikacijama (RR)
9.3	Detaljna analiza (due diligence) o aktivnostima proisteklim na osnovu Rezolucije 80 (Rev.WRC-07)
Tačka agende 10	Buduća agenda za WRC Preporučiti Savjetu pitanja za uključivanje u agendu za sljedeću WRC i dati mišljenje o preliminarnoj agendi za sljedeću konferenciju i mogućim tačkama agende za buduće konferencije, u skladu sa Članom 7 ITU Konvencije

3. AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE WRC-23

Radiokomunikaciona skupština održana 2019. godine (RA-19) je Rezolucijom ITU-R 2-8 odlučila da pripremne studije za konferenciju WRC-23 treba sprovesti kroz Pripremne sastanke za konferenciju (CPM). Agenda za predstojeću konferenciju WRC-23 je odobrena od strane Savjeta ITU-a 2020. godine u okviru Rezolucije 1399.

Prvi od dva pripremna CPM sastanka, odnosno CPM 23-1 održan je u Sharm el-Sheikh-u, Egipat, u periodu 25.11-26.11.2019. godine, neposredno nakon završetka konferencije WRC-19. Na ovom sastanku razmatrana je organizacija pripremnih studija za konferenciju WRC-23 i utvrđena struktura CPM Izvještaja koji će biti polazna osnova za rad tokom konferencije. Imenovani su predstavnici administracija država članica, koji će biti odgovorni za pripremu ukupno pet poglavlja izvještaja i asistenciju predsjedavajućem u pripremi Finalnog CPM-23 Izvještaja. Odlučeno je da se pripremi rad u periodu 2020-2023. godine, po svim tačkama agende WRC-23, odvija u okviru odgovarajućih studijskih grupa (SG) odgovornih za razmatranje slijedećih oblasti:

- SG1 - Upravljanje radio-frekvencijskim spektrom
- SG3 - Propagacija radio talasa
- SG4 - Satelitske službe
- SG5 - Zemaljske službe
- SG6 - Radio-difuzna služba
- SG7 - Službe u svrhu nauke.

Drugi pripremni sastanak CPM 23-2 održan je u periodu 27.03-06.02.2023. godine u sjedištu ITU-a u Ženevi. Na tom sastanku je učestvovalo više od 1.900 delegata iz 125 država administracija članica kao i predstavnici organizacija i kompanija koje su članice ITU sektora, regionalnih organizacija, kao i drugih specijalizovanih organizacija u okviru Ujedinjenih nacija. Rad na CPM 23-2 je organizovan u skladu sa strukturom CPM Izvještaja utvrđenom na prethodnom pripremnom sastanku CPM23-1. Naime, zasijedalo je ukupno pet radnih grupa (WG) od kojih je svaka odgovorna za razmatranje po jednog od pet poglavlja CPM izvještaja, u kojima su prema tematskim cjelinama grupisane tačke agende WRC-23 kako slijedi:

- Fiksna, mobilna i radio-difuzna služba (Poglavlje 1 CPM Izvještaja) - tačke agende 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 i 1.5.
- Vazduhoplovne i pomorske službe (Poglavlje 2 CPM Izvještaja) - tačke agende 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10 i 1.11.
- Službe u svrhu nauke (Poglavlje 3 CPM Izvještaja) - tačke agende 1.12, 1.13 i 1.14.
- Satelitske službe (Poglavlje 4 CPM Izvještaja) - tačke agende 1.15, 1.16, 1.17, 1.18, 1.19, 7.
- Opšta pitanja (Poglavlje 5 CPM Izvještaja) - tačke agende 2, 4, 9.1 (a, b, c, d) i 10.

Radne grupe su bile dalje podijeljene na podgrupe koje su razmatrale pojedinačne tačke agende, a ove dalje na manje grupe koje su se bavile pojedinačnim pitanjima u okviru tih tačaka.

Na CPM 23-2 sastanku su razmatrane kontribucije i stavovi administracija članica ITU-a po svim tačkama Agende. Pripremljena je dokumentacija, u formi detaljnog CPM

Izvještaja, koja treba da pomogne nadležnim administracijama država članica da na ispravan i cjelovit način sagledaju sve predloge i, na bazi takvog razumijevanja o njima, zauzmu svoj stav na samoj konferenciji. CPM-23 Izvještaj će konferenciji WRC-23 obezbijediti rad kroz utvrđenu agendu na najefikasniji mogući način.

Globalno upravljanje radio-frekvencijskim spektrom i povezanim satelitskim orbitama u središtu je ITU strateških ciljeva za postizanje univerzalne povezanosti i održive digitalne transformacije. Uz sve brže prihvatanje inovativnih digitalnih servisa u cijelom svijetu, ključno je osigurati sigurnost, pouzdanost, pristupačnost i dostupnost, posebno za 2,7 milijardi ljudi širom svijeta koji nijesu povezani na mreže. CPM Izvještaj koji predstavlja najvažniji korak u pripremama administracija za konferenciju WRC-23, razmotrio je ključna pitanja iz oblasti upravljanja RF spektrom od kojih se posebno ističe:

- Identifikacija dodatnih radio-frekvencijskih opsega za nastavak razvoja International Mobile Telecommunications (IMT), uključujući IMT bazne stanice na visokim platformama za univerzalnu implementaciju bežičnih mreža.
- Buduće korišćenje UHF opsega za radio-difuznu službu što ima posljedice na zemaljsku televiziju, proizvodnju programa i posebne događaje, kao i javnu zaštitu u slučaju opasnosti.
- Unaprjeđenje međunarodnog regulatornog okvira za GSO i NGSO satelitske mreže, uz promovisanje ravnopravnog pristupa svih država.
- Korišćenje satelitskih tehnologija za poboljšanje konektivnosti, naročito u ruralnim oblastima.
- Nove radio-frekvencijske dodjele za poboljšanje radiokomunikacija u vazduhoplovnoj mobilnoj službi, kao i olakšavanje korišćenja za službu istraživanja svemira i službu istraživanja Zemlje putem satelita u svrhu klimatskog monitoringa, zaštite voda i drugih naučnih misija.
- Modernizacija Globalnog pomorskog sistema za opasnost i sigurnost (GMDSS).
- Regulatorni okvir za korišćenje stanica na zemlji u pokretu na vazduhoplovima i brodovima za komunikacije sa GSO i NGSO satelitima.

Rasprave i konsenzusi postignuti tokom CPM23-2 otvoriće put uspješnoj konferenciji WRC-23 čiji će ishod imati ogroman uticaj na razvoj inovativnih, futurističkih radiokomunikacionih servisa koji omogućavaju sigurnu, brzu i besprekornu globalnu komunikaciju za sve.

Nadalje, regionalne organizacije su usaglašavale pozicije između administracija svojih članica kako bi se olakšalo usvajanje odluka na konferenciji WRC-23 kroz unaprijed unificirane i u velikoj mjeri usglashene stavove.

Administracije država Evrope, članice Evropske konferencije poštanskih i telekomunikacionih uprava (*Conference of Postal and Telecommunications Administrations* - CEPT), po svim relevantnim tačkama agende WRC-23 usaglašavale su stavove u okviru Grupe za pripremu konferencije (CPG - *Conference Preparatory Group*).

Ova grupa CEPT-a imala je mandat da obezbijedi koordinirano djelovanje administracija u pogledu formiranja pozicije Evrope za WRC-23 i RA-23, u okviru seta dokumenata pod nazivom Evropski zajednički prijedlozi (ECP).

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je obezbijedila učešće svojih predstavnika na posljednjem CPM sastanku (CPM23-2), na kome je usvojen CPM Izveštaj, kao i na posljednja četiri sastanka CPG grupe (CPG-23), održanim u Yverdon-les-Bains, Švajcarska (7-11.11.2022.g), Marseju, Francuska (6-10.02.2023.g), Solunu, Grčka (22-26.05.2023.g) i Dublinu, Irska (18-22.09.2023.g).

Na posljednja dva sastanka CPG grupe u Solunu i Dublinu usvojen je po jedan set Evropskih zajedničkih prijedloga (ECP), čime je završen postupak usaglašavanja stavova država Evrope, odnosno članica CEPT-a po tačkama agende za konferenciju WRC-23.

Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, kao nadležno, potpisivanjem oba seta Evropskih zajedničkih prijedloga (ECP) je iste usvojila kao stavove administracije i delegacije Crne Gore po odgovarajućim tačkama agende WRC-23.

4. ORGANIZACIONA STRUKTURA KONFERENCIJE

Na prvom plenarnom zasijedanju WRC-23 potvrđuje se imenovanje Predsjedavajućeg i biraju podpredsjedavajući konferencije.

Na osnovu odredbi Opštih pravila konferencija, skupština i sastanaka Unije, rad konferencije je uobičajeno organizovan kroz nekoliko zasebnih Komiteta. Komiteti imaju zadatak da rade u skladu sa smjernicama datim u osnovnim tekstovima Unije, agende i na osnovu iskustava sa prethodnih konferencija, a shodno tome je za očekivati podjelu na komitete koji će se baviti razmatranjima po svim tačkama agende, ali takođe i upravljanjem, punomoćjima (kredencijalima), kontrolom budžeta i editorijalnim poslovima.

Zbog obimnosti pitanja koja se razmatraju u okviru pojedinačnih tačaka agende svakako je najzahtjevniji rad u okviru komiteta koji se nadalje dijele na radne grupe i podgrupe. Odluku o podjeli na grupe i podgrupe donijeće administracije učesnice WRC-23 prvog dana konferencije.

Pored intenzivnog zasijedanja u okviru radnih podgrupa, grupa, komiteta kao i plenarnih zasijedanja, tokom konferencije WRC-23 gotovo svakodnevno se održavaju i sastanci na nivou slijedećih regionalnih organizacija: Evropska konferencija poštanskih i telekomunikacionih uprava (CEPT - *Conference of Postal and Telecommunications Administrations*), Inter-američka komisija za telekomunikacije (CITEL - *Inter-American Telecommunication Commission*), Regionalna organizacija u oblast komunikacija (RCC - *Regional Commonwealth in the Field of Communications*), Afrička telekomunikaciona

unija (ATU - *African Telecommunications Union*) i Azijsko-pacifička organizacija (APT - *Asia-Pacific Telecommunity*).

Administracije u okviru navedenih regionalnih organizacija tokom konferencije zasijedaju prvenstveno sa ciljem daljeg međusobnog usaglašavanja stavova, imajući u vidu da se na samom početku konferencije polazni stavovi tih organizacija za značajan broj tačaka agende veoma razlikuju, a cilj konferencije je upravo da se postignu kompromisna rješenja, čiji je krajnji rezultat usaglašena buduća namjena radio-frekvencija i korišćenje satelitskih orbita, po mogućnosti na globalnom nivou.

5. PREDLOG STAVOVA KOJE ĆE ZASTUPATI DELEGACIJA CRNE GORE

Delegacija Crne Gore podržava Evropske zajedničke prijedloge za WRC-23 (ECPs - *European Common Proposals*), koji se direktno ili indirektno odnose na radiokomunikacione sisteme i servise, kao i pitanja od opšteg značaja, u formi i na način kako su od strane CPG usvojeni neposredno prije konferencije. ECP po svim tačkama agende su dati u prilogu ove platforme.

Delegacija Crne Gore će, osim učešća na sesijama konferencije WRC-23, tokom trajanja konferencije paralelno učestvovati u aktivnostima radnih grupa CEPT-a, u cilju dalje koordinacije stavova sa članicama CEPT, vodeći računa o daljoj zaštiti interesa Crne Gore.

6. KREDENCIJALI

U svrhu osvarivanja prava na učešće na konferenciji WRC-23 predstavnika država članica i potpisivanje završnih dokumenta konferencije WRC-23, saglasno proceduri iz člana 31 ITU Ustava, kako je navedeno u cirkularnom pismu Generalnog Sekretarijata ITU CL-23/27 od 05.09.2023. godine upućenog administracijama država članica, neophodno je dostaviti kredencijale u odgovarajućoj formi. Ovo pismo Generalnog Sekretarijata ITU-a je upućeno Stalnoj Misiji Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama, koja je isto dostavila Ministarstvu vanjskih poslova, Generalnom direktoratu za multilateralne poslove, a ovo ministarstvo Agenciji prosljedilo 18.09.2023. godine, kako bi Agencija pravovremeno informisala o svojim predstavnicima na konferenciji WRC-23, a Ministarstvo vanjskih poslova shodno tome izradilo kredencijale.

U pismu Generalnog Sekretarijata ITU-a se ukazuje da kredencijali moraju biti izrađeni u originalu, na jednom od zvaničnih jezika ITU-a ili uz certifikovani prevod na jedan od zvaničnih jezika ITU-a, svojeručno potpisani od strane odgovornog lica države

(predsjednika, premijera, ministra za inostrane poslove ili ministra nadležnog za poslove iz oblasti radiokomunikacija).

Original kredencijala je potrebno dostaviti dovoljno prije početka konferencije WRC-23, a najkasnije do 14.11.2023. godine u sjedište ITU-a u Ženevi.

Od 17.11.2023. godine kredencijale je moguće deponovati isključivo, Komitetu za kredencijale WRC-23, u Dubaiju, UAE.

U prilogu pisma Generalnog Sekretarijata ITU CL-23/27, koje je dato u prilogu ove platforme, data je forma za izradu kredencijala na engleskom jeziku, koja se administracijama daje na uvid. Predlaže se korišćenje date forme na engleskom jeziku za izradu kredencijala delegacije Crne Gore. Kredencijale je potrebno blagovremeno preko Ministarstva vanjskih poslova i Stalne Misiji Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama dostaviti u sjedište ITU-a u Ženevi prije navedenog roka, odnosno prije 14.11.2023. godine.

7. ZAKLJUČAK

Delegacija Crne Gore treba da uzme učešće na konferenciji WRC-23 i da djeluje u skladu sa ovom platformom. Tokom rada na konferenciji WRC-23, delegacija takođe mora imati fleksibilan pristup po svim pitanjima koja će se razmatrati u cilju iznalaženja rješenja koja su prihvatljiva na međunarodnom nivou, a saglasno nacionalnim interesima Crne Gore. Delegacija Crne Gore je obavezna da tokom rada svoje stavove usklađuje sa važećom zakonskom regulativom u Crnoj Gori, a naročito sa Evropskim zajedničkim prijedlozima (ECP), u okviru daljeg rada CEPT-a tokom konferencije WRC-23.

Imajući u vidu da će administracije CEPT-a kontinualno tokom WRC-23 zasijedati u cilju usaglašavanja stavova država Evrope po svim relevantnim tačkama agende sa drugim regionalnim organizacijama, delegacija Crne Gore obavezna je učestvovati u svim aktivnostima CEPT-a koje će se odvijati paralelno sesijama WRC-23.

8. PREDLOG SASTAVA DELEGACIJE

Imajući u vidu obim i strukturu programa rada konferencije WRC-23, predlaže se da Crnu Goru na konferenciji predstavlja delegacija u sastavu:

1. Marinela Lazarević, šef delegacije (*Head of delegation*), Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma (Načelnik Direkcije za elektronske komunikacije i radio-spektar);
2. Branko Kovijanić, predsjednik Savjeta, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*President of the Council, Agency for Electronic*

Communications and Postal Services) - zamjenik šefa delegacije (*Deputy Head of delegation*);

3. Vladan Đukanović, Član Savjeta, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*Member of the Council, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - delegat (*delegate*);
4. Darko Grgurović, izvršni direktor, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*Executive Director, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - zamjenik šefa delegacije (*Deputy Head of delegation*);
5. Boris Jevrić, pomoćnik izvršnog direktora i rukovodilac Sektora za radiokomunikacije, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*Deputy executive director and Head of Radiocommunication Department, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - zamjenik šefa delegacije (*Deputy Head of delegation*);
6. Elvis Babačić, generalni menadžer za fiksne i mobilne radiokomunikacije, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*General manager for fixed and mobile radiocommunications, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - delegat (*delagate*);
7. Dražen Mugoša, menadžer za administriranje radio-frekvencijskih dodjela, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*Manager for radio-frequency assignments administration, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - delegat (*delagate*);
8. Amir Molazećirović, menadžer za radio-difuziju, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*Manager for broadcasting services, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - delegat (*delegate*);
9. Ana Vukčević, menadžerka za radio-difuziju, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (*Manager for broadcasting services, Agency for Electronic Communications and Postal Services*) - delegat (*delegate*).

Članovi delegacije će prisustvovati konferenciji WRC-23 tokom određenih perioda, na način da u svakom periodu budu prisutna 2-3 delegata.

9. TROŠKOVI UČEŠĆA DELEGACIJE NA KONFERENCIJI

Troškove učešća delegata na konferenciji WRC-23 će snositi institucije u kojima su delegati zaposleni.

PRILOG

PREGLED TAČKA AGENDE WRC-23 I ODGOVARAJUĆIH STAVOVA CEPT-A USVOJENIH U FORMI ZAJEDNIČKIH EVROPSKIH PRIJEDLOGA (ECP)

Tačka agende 1.1:

Na osnovu rezultata ITU-R studija, razmotriti mjere koje bi se mogle preduzimati, u opsegu 4800-4990 MHz, za zaštitu stanica vazduhoplovne i pomorske mobile službe koje se nalaze u međunarodnom vazдушnom prostoru i međunarodnim vodama od drugih stanica koje se nalaze na nacionalnim teritorijama, uz reviziju kriterijuma gustine snage fluksa iz RR napomene br. 5.441B u skladu sa Rezolucijom 223 (Rev.WRC 19)

Regulatorni okvir za IMT u ovom opsegu treba da bude zasnovan na činjenici da je IMT identifikacija u ovom opsegu prihvaćena na WRC-15 na osnovu kompromisa koji osigurava odgovarajuću zaštitu stanicama vazduhoplovne mobilne službe (AMS), a indirektno i pomorske mobilne službe (MMS). Studije ITU-R u pripremi WRC-23 nisu identifikovale odgovarajuću alternativu pfd kriterijumu za zaštitu stanica AMS i MMS lociranih u međunarodnom vazдушnom prostoru i vodama od IMT stanica lociranih unutar nacionalnih teritorija. S druge strane, studije su pokazale da bi se pfd kriterijum mogao ublažiti do određene mjere.

Administracije CEPT-a u okviru ECP-a za ovu tačku agende podržavaju metod za postupanje administracija prema kojoj će AMS i MMS koje rade u opsegu 4800-4990 MHz, a nalaze u međunarodnom vazдушnom prostoru i međunarodnim vodama biti zaštićene na osnovu sljedećih ograničenja vrijednosti gustine snage fluksa (PFD) propisanog RR napomenom br. 5.441B, a koji je izveden na osnovu detaljnih AMS i MMS karakteristika i zaštitnih kriterijuma:

- U opsezima 4800-4825 MHz i 4835-4950 MHz, $-140 \text{ dB(W/(m}^2 \cdot 1 \text{ MHz))}$ produkovan na visini do 19 km iznad nivoa mora na 22 km od obale, određeno kao "low-water mark", kako je zvanično priznato od strane obalne države.
- U opsegu 4800-4990 MHz, $-134 \text{ dB(W/(m}^2 \cdot 1 \text{ MHz))}$ produkovan na visini do 30 km iznad nivoa mora na 22 km od obale, određeno kao "low-water mark", kako je zvanično priznato od strane obalne države.

Navedeni pfd kriterijumi će se primjenjivati na IMT sisteme koji rade na nacionalnim teritorijama u cilju zaštite AMS i MMS stanica lociranih u međunarodnom vazдушnom prostoru ili vodama a koji rade u opsegu 4800-4990 MHz, odnosno iza teritorijalnih voda.

Novi pfd kriterijumi će se primjenjivati na sve države koje su navedene u RR napomeni br. 5.441B osiguravajući dosljednost u primjeni ograničenja, ali ne i na države koje su izuzete iz navedene napomene.

Tačka agende 1.2:

Razmotriti identifikaciju opsega radio-frekvencija 3300-3400 MHz, 3600-3800 MHz, 6425-7025 MHz, 7025-7125 MHz i 10,0-10,5 GHz za International Mobile Telecommunications (IMT), uključujući moguću dodatnu namjenu za mobilnu službu na primarnoj osnovi, u skladu sa Rezolucijom 245 (WRC-19)

Na osnovu rezultata studija zajedničkog korišćenja i kompatibilnosti ova tačka agende razmatra moguću identifikaciju nekoliko radio-frekvencijskih opsega za IMT, uključujući prema potrebi dodatnu namjenu za mobilnu službu na primarnoj osnovi. To će obuhvatiti sljedeće elemente, u potpunosti navedene u Rezoluciji 245 (WRC-19):

- Studije tehničkih operativnih i regulatornih pitanja koja se odnose na moguće korišćenje zemaljske komponente IMT-a u dolje navedenim opsezima.
- Studije zajedničkog korišćenja i kompatibilnosti sa ciljem osiguravanja zaštite službi kojima je opseg dodijeljen na primarnoj osnovi, bez nametanja dodatnih regulatornih ili tehničkih ograničenja tim službama,

kao i, prema potrebi, za službe u susjednim opsezima, a za frekvencijske opsege koji se razmatraju (za države Evrope relevantni su opsezi namjene globalno i za Region 1):

- 3600-3800 MHz i 3300-3400 MHz (Region 2);
- 3300-3400 MHz (izmjena napomene za Region 1);
- 6425-7025 MHz (Region 1);
- 7025-7125 MHz (globalno);
- 10 000-10 500 MHz (Region 2).

U svim slučajevima se predlaže stavljanje van snage Rezolucije 245 (WRC-19).

Opseg 3300-3400 MHz (izmjena napomene za Region 1)

Opseg 3300-3400 MHz je harmonizovani NATO opseg koji koriste vojni radari, uključujući brodove i vazduhoplove, i stoga je relevantan za Zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (CSDP). Stoga administracije CEPT-a u okviru ECP-a za tačku agende 1.2, opseg 3300-3400 MHz, ne podržavaju izmjene u napomenama RR 5.429A i 5.429B kojima bi se mogle navedene odredbe proširiti na države sjeverno od 30° sjeverne paralele. Stoga CEPT ne podržava identifikaciju za IMT ovog opsega u cijelom Regionu 1, što odgovara Metodu 1B za postupanje administracija na WRC-23.

Nadalje, CEPT je protiv dopune napomena kojima se mijenjaju regulatorne odredbe za IMT stanice u ovom opsegu. Posebno, IMT stanice ne smiju uzrokovati štetne smetnje niti tražiti zaštitu od sistema radio-lokacijske službe u različitim nacionalnim i međunarodnim operativnim okruženjima i moraju zadovoljiti uslov u vezi sa nivoom nedozvoljenih emisija koji je specificiran odgovarajućim ITU-R preporukama. Takođe, potrebno je obezbijediti zaštitu fiksne satelitske službe (FSS) u opsegu 3400-3800 MHz, prema potrebi.

Opseg 3300-3400 MHz (Region 2)

CEPT ne podržava izmjene regulatornih odredbi koje važe za opseg 3300-3400 MHz (Region 2), odnosno izmjene u napomenama RR 5.429C i 5.429D koje se primjenjuju na IMT stanice u ovom opsegu, što odgovara Metodu 2A za postupanje administracija na WRC-23. Posebno, IMT stanice ne smiju uzrokovati štetne smetnje niti tražiti zaštitu od sistema radio-lokacijske službe u različitim nacionalnim i međunarodnim operativnim okruženjima i moraju zadovoljiti uslov u vezi sa nivoom nedozvoljenih emisija koji je specificiran odgovarajućim ITU-R preporukama.

Opseg 3600-3800 MHz (Region 2)

CEPT nije protiv identifikacije ovog opsega za IMT u Regionu 2, uz napomenu da se od administracije Regiona 2 očekuje da utvrde relevantne odredbe za zaštitu FSS stanica na zemlji.

Opseg 10 000-10 500 MHz (Region 2)

Za opseg 10-10.5 GHz (Region 2), CEPT smatra da moguća identifikacija za IMT može rezultirati globalnim uticajem na EESS (aktivne) u opsegu 10,0-10,4 GHz kao i na EESS (pasivne) u opsegu 10,6-10,7 GHz usljed zahtijevane zaštite ovih službi na globalnoj osnovi. Nadalje, uzrokovala bi se štetne smetnje u svim regionima u opsegu 10-10,5 GHz, prema vazduhoplovnim i brodskim radarima koji rade u opsegu 10-10,5 GHz u okviru radio-lokacijske službe nekih država CEPT-a. Studije zajedničkog korišćenja i kompatibilnosti između IMT i EESS (aktivnih) pokazuju da zajedničko korišćenje IMT i tih službi nije moguće. Stoga je CEPT stanovišta da opseg 10-10,5 GHz ne treba da bude identifikovan za IMT u Regionu 2 kako bi se obezbijedila zaštita radio-lokacijskih i globalnih EESS (aktivnih) sistema, a sa ciljem da se ne uzrokuju bilo koja regulatorna ili tehnička ograničenja ovim službama.

Opsezi 6425-7025 MHz (Region 1) i 7025-7125 MHz (globalno)

CEPT niti predlaže niti podržava identifikaciju opsega 6425-7125 MHz za IMT, ali bi se ova identifikacija mogla prihvatiti ako su ispunjeni dolje navedeni uslovi. Ako ovi uslovi nisu ispunjeni, CEPT će podržati metod za postupanje administracija po ovoj tački agende bez izmjena RR (NOC, podvučeno).

CEPT prihvata identifikaciju za IMT isključivo ako je ispunjeno sljedećih pet uslova:

1. Osigurana je zaštita relevantnih primarnih službi novom Rezolucijom WRC-23 za opseg 6 GHz koja posebno utvrđuje zaštitu relevantnih primarnih službi tako da u dijelu mandatornih odredbi kojima se odlučuje ovo pitanje (resolves) sadrži elemente kako slijedi.
  - (1) Administracije koje namjeravaju da implementiraju IMT su dužne da razmotre korištenje opsega 6425-7025 MHz, identifikovanih za IMT u Regionu 1 i 7025-7125 MHz identifikovanih za IMT u svim regionima, uzimajući u obzir posljednje relevantne ITU-R preporuke; Pri tome, ova odredba ne uspostavlja nikakav prioritet i ne isključuje korišćenje opsega 6425-7025 MHz u Regionu 1 i 7025-7125 MHz u svim regionima za bilo koje primjene u mobilnoj službi ili drugim službama kojima je opseg namijenjen;
  - (2) Administracije koje namjeravaju da implementiraju IMT u opsezima 6425-7025 MHz i 7025-7125 MHz, ili djelovima istih, dužne su da osiguraju da IMT ispunjava uslove zaštite, nesmetanog korišćenja i budućeg razvoja stanica koje rade u fiksnoj-satelitskoj službi (Zemlja-svemir) tako da nivo očekivane ekvivalentne izotropne izračene snage (e.i.r.p.) koji emituje IMT bazna stanica u fukciji vertikalnog ugla iznad horizonta u opsegu 6425-7075 MHz ili djelovima istog ne smije prevazilaziti određene vrijednosti koje su utvđene tabelom (vrijednosti se kreću u dijapazonu od 25 dBm/MHz ($0^\circ \leq \theta < 5^\circ$) do 9 dBm/MHz ($30^\circ \leq \theta \leq 90^\circ$)).
  - (3) Administracije koje namjeravaju da implementiraju IMT u opsegu 6700-7075 MHz dužne su da osiguraju da IMT ispunjava uslove zaštite, nesmetanog korišćenja i budućeg razvoja stanica koje rade u fiksnoj-satelitskoj službi (svemir-Zemlja) uspostavljanjem uslova koji su specifični za određenu lokaciju, bilo na nacionalnoj osnovi ili posredstvom bilateralnog sporazuma;
  - (4) IMT predajne stanice na vazduhoplovima se neće koristiti u opsezima 6650-6675,2 MHz i 6700-7075 MHz.
2. Nastavak rada drugih službi odnosno službi identifikovanih u napomeni RR br. 5.458 za EESS (pasivna) i 5.149 za radioastronomsku službu, rješava se dodatnim novim primarnim namjenama za EESS (pasivna) u opsezima 4,2-4,4 GHz, i 8,4-8,5 GHz, kako bi se omogućio nastavak rada sistema za mjerenje temperature površine mora (SST).

Utvrđeni su elementi nacrtu Nove Rezolucije [EUR-A112-SST] (WRC-23) tako da se u dijelu mandatornih odredbi kojima se odlučuje ovo pitanje (resolves) poziva ITU-R da blagovremeno do WRC-27 donese relevantne tehničke i operativne studije koje se odnose na izmjenu statusa namjene EESS (pasivna) sa sekundarne na primarnu u opsegu 4,2-4,4 GHz, kao i novu namjenu za EESS (pasivna) na primarnoj osnovi u opsegu 8,4-8,5 GHz.
3. Nema ograničenja za postojeće službe i njihov budući razvoj.
4. IMT rezolucija jasno utvrđuje mogućnosti za druge širokopojasne aplikacije u mobilnoj službi (odnosno WAS/RLAN) kao i dovoljnu fleksibilnost u pogledu budućeg bežičnog širokopojasnog korištenja, odnosno putem IMT-a, WAS/RLAN-a ili pod zajedničkim okvirom između IMT i WAS/RLAN, kako je utvrđeno elementima nove Rezolucije 6 GHz (WRC-23).
5. WRC-23 ne odobrava tačku agende za WRC-27 koja proučava dodatne IMT identifikacije u opsezima između 7-30 GHz gdje bi IMT mogao ugroziti spektar koji je važan za korišćenje zemaljskih i sevemirskih službi vlada država Evrope.

Tačka agende 1.3:

Razmotriti mogućnost namjene opsega 3600-3800 MHz na primarnoj osnovi mobilnoj službi, izuzev vazduhoplovne radio-navigacione mobilne službe, u Regionu 1 i preduzeti odgovarajuće mjere u skladu sa Rezolucijom 246 (WRC-19)

Shodno Evropskoj tabeli namjene korišćenja radio-frekvencija (CEPT ERC Report 25) opseg 3600-3800 MHz je već namijenjen mobilnoj službi na primarnoj osnovi, u svim državama EU i šire, uključujući Crnu Goru i neke druge članice CEPT-a, međutim potrebno je omogućiti primarnu namjenu u cijelom Regionu 1 u cilju nesmetane

implementacije 5G. Međutim, međugranična koordinacija između EU i ne-EU država takođe se treba uzeti u obzir i razmotriti. Zaštita i ravnopravan pristup postojećih korisnika radio-frekvencija u Regionu 1 ne-EU država, a koja se može razlikovati od korišćenja u EU, razmotrena je u studijama zajedničkog korišćenja opsega 3600-3800 MHz između mobilne službe i fiksne-satelitske službe i fiksne službe i njihove međusobne kompatibilnosti, od kojih su neke sprovedene i prije tekućeg studijskog ciklusa za WRC-23, uključujući i sedam novih studija administracija podnijetih za tekući studijski ciklus.

CEPT podržava namjenu mobilnoj, izuzev vazduhoplovne mobilne službe u opsegu 3600-3800 MHz na primarnoj osnovi u Regionu 1, kako bi se u Evropi odnosno cijelom Regionu 1, poboljšale mogućnosti za uvođenje primjena u mobilnoj službi.

Ova podrška podliježe uslovima da se trenutno korišćenje u opsezima 3400-3800 MHz i zaštita primarnih službi, prema postojećem regulatornom okviru CEPT-a, mogu nastaviti, te da se ne nameću nepotrebna ograničenja postojećim službama i njihovom budućem razvoju.

Shodno tome, CEPT podržava da se tehnički i regulatorni uslovi koji se primjenjuju na opseg 3400-3600 MHz, a posebno ograničenje PFD -154,5 dBW/m²/4 kHz, ne smiju prekoračiti više od 20% vremena 3 m iznad zemlje na granici države radi zaštite susjednih država, što predstavlja jedan set tehničkih uslova kao odgovor na tačku 1.3 agende WRC-23, prepoznajući da su ITU-R studije zajedničkog korišćenja potrebne kako bi se osiguralo ispunjenje cilja iz Rezolucije 246 (WRC-19). CEPT je takođe mišljenja da razmatranja o IMT identifikaciji nisu predmet Rezolucije 246 (WRC-19).

Tačka agende 1.4:

Razmotriti, u skladu sa Rezolucijom 247 (WRC-19), korišćenje IMT baznih stanica na visokim platformama (HIBS) koje rade u mobilnoj službi u određenim opsezima ispod 2,7 GHz a koji su već identifikovani za IMT, na globalnom ili regionalnom nivou

CEPT podržava regulatorne odredbe koje se primjenjuju na HIBS kako bi se omogućilo njihovo korišćenje u opsezima 694-960 MHz, 1710-1885 MHz i 2500-2690 MHz uz istovremenu zaštitu drugih službi i primjena u ovim i susjednim opsezima. Shodno tome, takođe se predlaže da se revidiraju uslovi koji se odnose na IMT primjene koje koriste stanice na platformi na velikim visinama (HAPS) kao bazne stanice kako je trenutno definisano napoemneom RR br. 5.388A i Rezolucijom 221 (Rev. WRC-07).

Regulatorne odredbe koje predlaže ECP kako bi se osigurala zaštita drugih službi date su sa tri različita aspekta koja se primjenjuju prema potrebi, i to u smislu geografske koordinacije, pfd maske unutar istog ili susjednog opsega i ograničenje HIBS emisija u određenom smjeru.

Smatra se da korišćenje HIBS u ovim opsezima treba da bude bez zaštite s obzirom da se studije nisu bavile rizikom da HIBS može zahtijevati veću zaštitu od konvencionalnih IMT baznih stanica.

Takođe, administracije CEPT-a smatraju da korišćenje HIBS-a treba biti omogućeno na nadmorskoj visini nižoj od 20 km, do minimalno 18 km, jer su ITU-R studije potvrdile da postoji zanemariva razlika u smislu uticaja na druge službe.

Za zaštitu radio-difuzne službe uvodi se pfd ograničenje, pri tome ne i kao prag za iniciranje koordinacije s obzirom da se time dozvoljava alternativna procedura koordinacije u opsegu 694-960 MHz.

Tačka agende 1.5:

Revidirati korišćenje radio-frekvencijskog spektra i potrebe za korišćenjem spektra postojećih službi u opsegu 470-960 MHz u Regionu 1 kao i moguće regulatorne mjere u opsegu 470-694 MHz u Regionu 1 u zavisnosti od predmetne revizije u skladu sa Rezolucijom 235 (WRC-15)

U okviru ove tačke predmetna revizija će posebno razmotriti zahtjeve za spektrom radio-difuzne i mobilne službe, izuzev vazduhoplovne mobilne službe. Osim ove dvije službe, opseg 470-960 MHz u Regionu 1 takođe je namijenjen i nizu drugih službi. Sporazum Ženeva 2006 (GE06) se primjenjuje.

Saglasno Rezoluciji 235 (WRC-15), sprovedene su studije u okviru odgovarajuće grupe ITU-R grupe TG6/1 za ovu tačku agende. Pri tome, izražena su dva stanovišta administracija. Prema jednom stanovištu studije TG6/1 nisu slijedile zvaničnu proceduru neophodno za odobravanje rezultata te shodno tome bilo koje regulatorne mjere koje bi bile preduzete na WRC-23 bile bi u suprotnosti uslovima utvrđenim Rezolucijom 235 (WRC-15). Prema drugom stanovištu administracija pomenute studije su okončane premda po istima nema saglasnosti u vezi sa dobijenim rezultatima. Takođe, neke studije nisu bile u skladu sa predmetom tačke agende 1.5 i to vezano za zaštitu nove odnosno mobilne službe od postojeće odnosno radio-difuzne službe uključujući i studije za zaštitu službi kojima je opseg namijenjen na sekundarnoj osnovi, te shodno tome regulatorne mjere treba da budu preduzete na WRC-23 s obzirom da su studije, prema stanovištu tih administracija, pokazale da je moguće ostvariti koegzistenciju između IMT stanica koje rade u mobilnoj službi i radio-difuznih stanica uključujući i zaštitu postojeće radio-difuzne službe saglasno Rezoluciji 235 (WRC-15). Generalno, za ovu tačku agende ne postoji koncenzus administracija čak ni na novou regionalnih organizacija u vezi sa rezultatima sprovedenih studija.

Tokom CPM23-2 sastanka identifikovano je 7 metoda za postupanje administracija na WRC-23 po pitanju ove tačke agende, koji se odnose samo na države Regiona 1, a za svaki od njih po nekoliko alternativa. Za svaki metod odnosno alternativu izraženo je više međusobno suprotstavljenih stanovišta regionalnih organizacija, grupa administracija u okviru istih, a takođe i pojedinačnih administracija. Stoga se može zaključiti da je ova tačka agende jedna od najkontroverznijih tačaka koje će se raspravljati na WRC-23, s obzirom da gotovo nijedna regionalna organizacija nema jedinstveni stav po pitanju metoda/alternative za postupanje administracija.

Administracije CEPT-a u svom razmatranju ove tačke agende polaze od važećeg regulatornog okvira EU država, prvenstveno Odluke (EU) 2017/899 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 17.05.2017. godine o korišćenju opsega 470-790 MHz u državama EU koja utvrđuje raspoloživost opsega 470-694 MHz za sisteme digitalne zemaljske radio-difuzije (uključujući televiziju sa slobodnim pristup kao i PMSE-sisteme za produkciju programa i specijalne događaje) bar do 2030. godine, uz zaštitu i prioritet potrebama radio-difuzne službe. Prema ovoj odluci, Evropska Komisija je imala zadatak da izvijesti Evropski Parlament i Savjet o statusu i razvoju po pitanju korišćenja ovog opsega, a uzimajući u obzir društvene, ekonomske, kulturne i međunarodne aspekte, kao i dalji tehnološki razvoj.

Kako bi se osiguralo da odluka WRC-23 o ovoj tački Agende bude u skladu sa Odlukom (EU) 2017/899, Grupa za politiku upravljanja spektrom (RSPG) država EU je preporučila da Evropska Komisija predloži Savjetu poziciju EU kojom se daje prioritet radio-difuznoj službi i korištenju PMSE, barem do kraja 2030. godine, a pri tome se očekuje da pozicija EU bude utvrđena bez dvosmislenosti. Stoga je RSPG u decembru 2022. godine identifikovao potencijalno kompromisno rješenje koje bi se preporučilo kao pozicija EU-a kojom se podržava sekundarna namjena mobilnoj službi, osim vazduhoplovne mobilne, sa tačkom agende WRC-31 za razmatranje moguće promjene statusa mobilne službe sa sekundarnog na primarni status u opsegu 470-694 MHz.

Uzimajući u obzir navedene preporuke RSPG, na CPG sastancima koji su održani tokom 2023. godine detaljno se razmatralo postupanje CEPT-a po tački agende 1.5 WRC-23, kroz tri moguće opcije za ECP:

- Opcija 1: Bez promjene (NOC), uz prihvatanje tačke agende za neku narednu WRC koja će razmotriti moguće regulatorne mjere u opsegu 470-694 MHz;
- Opcija 2: Namjena mobilnoj službi na primarnoj osnovi na WRC-23, koja će stupiti na snagu na određeni datum nakon WRC-23;
- Opcija 3: Namjena mobilnoj službi na sekundarnoj osnovi na WRC-23, sa tačkom agende za WRC-31 koja će razmotriti moguću promjenu statusa namjene sa sekundarne na primarnu.

Na posljednjem sastanku CPG23-9 u postupku glasanja donijeta je odluka da se prihvata opcija 3.

Pozicija administracija CEPT-a u okviru ECP-a, data je kako slijedi:

- CEPT podržava sekundarnu namjenu mobilnoj službi (izuzev vazduhoplovne mobilne službe) u opsegu 470-694 MHz na WRC-23, uz tačku agende za WRC-31 koja će razmatrati mogućnost promjene statusa mobilne služne na primarnu namjenu.
- CEPT je stanovišta da studije zajedničkog korišćenja ukazuju da se posebna pažnja zahtijeva prilikom bilo kakvog uvođenja novih primjena mobilne službe u ovom opsegu.
- CEPT je stanovišta da ova tačka agende zahtijeva dugoročni balans između (1) nacionalnih zahtjeva, naročito zbog evolucije korišćenja spektra i spektralnih zahtjeva, i (2) izazova efektivne međugranične koordinacije između postojećih službi i brojnih službi/aplikacija koje namjeravaju da koriste predmetni opseg, uključujući primjene u mobilnoj službi.
- U skladu sa Rezolucijom 235 (WRC-15), CEPT ističe i podržava stav da se ne preduzimaju bilo kakve regulatorne mjere za opseg 694-960 MHz.
- CEPT je stanovišta da namjena na primarnoj osnovi u opsegu 470-862 MHz za radio-difuznu službu u Regionu 1 se obavezno zadržava, u cilju omogućavanja zaštite i razvoja postojećih korišćenja u radio-difuznoj službi.
- CEPT je stanovišta da bilo kakve moguće regulatorne mjere na WRC-23 za opseg 470 – 694 MHz ne smiju biti u suprotnosti sa bilo kojim odredbama GE06 Sporazuma.
- CEPT podržava kontinuitet i razvoj postojećeg korišćenja za PMSE (SAP/SAB) (u skladu sa postojećom odredbom RR br. 5.296).
- CEPT podržava zaštitu radio astronomske službe (RAS) u opsegu 606-614 MHz, gdje je potrebno, kako bi se osigurao nesmetani rad sistema ove službe. CEPT je stanovišta da bilo koja odluka o regulatornim mjerama za opseg 470-694 MHz na WRC-23 mora razmotriti regulatorne mjere za zaštitu RAS, uzimajući u obzir odredbu RR br. 5.149.
- CEPT trenutno ima stanovište da nijesu potrebne bilo kakve izmjene odredbe RR br. 5.291A koja se odnosi na rad radara za profilisanje vjetra.

Tačka agende 1.6:

Razmotriti, u skladu sa Rezolucijom 772 (WRC-19), regulatorne odredbe za podršku radiokomunikacija između sub-orbitalnih vozila

Sub-orbitalna vozila su namijenjena za rad na visinama većim od visina na kojima se lete konvencionalni vazduhoplovi. Za određena sub-orbitalna vozila očekuje se da rade tokom određenih perioda leta u istom zračnom prostoru kao i konvencionalni vazduhoplovi ili u namjenskim dijelovima zračnog prostora kako bi se osiguralo bezbjedno odvajanje od konvencionalnih vazduhoplova. Stanice na sub-orbitalnim vozilima imaju potrebu za komunikacijom outem glasa i podataka, navigacijom, nadzorom, telemetrijom te praćenjem i upravljanjem (TT&C).

Rezolucija 772 (WRC-19) odnosi se na razmatranja regulatornih odredbi koje će se primjenjivati na sub-orbitalna vozila. ITU-R je pozvan da sprovede studije vezano za spektralne potrebe stanica na sub-orbitalnim vozilima, odgovarajuće modifikacije RR, ukoliko je potrebno, isključujući bilo kakve nove namjene ili promjene postojećih namjena u RR Članu 5.

Jedno od ključnih pitanja u okviru ove tačke agende je dilema da li će se sub-orbitalna vozila tretirati u okviru zemaljskih ili svemirskih službi s obzirom da su regulatorne procedure veoma različite po svojoj prirodi a takođe i u smislu primjene. Nadalje, ukoliko se tretiraju u okviru svemirskih službi, potrebno je ukazati na posljedicu nazivanja pravca komunikacije "svemir-svemir" što može rezultirati određenom zabunom u odnosu na stanice među-satelitske službe. Ovo je veoma važan element u postupanju po ovoj tački agende s obzirom da bi pomenuta dvosmislenost imala bi ozbiljne posljedice na zaštitu postojećih službi.

U okviru ECP-a, administracije CEPT-a zastupaju sljedeća stanovišta:

- Potrebna je nova WRC Rezolucija koja će omogućiti uslove za rad zemaljskih stanica i stanica na zemlji prilagođenih na sub-orbitalnim vozilima.

- Nova Rezolucija ne treba da afektira rad sistema za satelitska lansiranja koji rade u službi svemirskih operacija.
- U vezi sa *invites ITU-R 3* Rezolucije 772 (WRC-19), CEPT trenutno nije identifikovao potrebu za bilo kakvim mjerama nakon WRC-23 za identifikaciju spektra za sub-orbitalna vozila.

Nacrt nove Rezolucije [EUR-A116] Regulatorne odredbe radiokomunikacionih operacija na sub-orbitalnim vozilima utvrđuje:

1 da će stanice postavljene na sub-orbitalnom vozilu biti ograničene na rad oko Zemlje bez mogućnosti ili namjere da postanu satelitske stanice, [prije povratka natrag prema Zemlji];

2 da su zemaljske stanice i zemaljske stanice potrebne u sub-orbitalnom vozilu za njegovu sigurnu integraciju u kontrolisani vazduhoplovni prostor, prema odluci nadležnog tijela za vazduhoplovstvo:

2.1 ograničene na zemaljske stanice i zemaljske stanice kojima upravlja ICAO prema priznatim međunarodnim vazduhoplovnim SARP-ovima kako bi se osigurala interoperabilnost s međunarodnim civilnim zrakoplovstvom.

2.2 ne smije u negativnom smislu više uticati na postojeće i buduće primjene iste službe i na druge radiokomunikacione službe u istim i susjednim opsezima od iste stanice postavljene u vazduhoplovu;

3 da će administracije koje dopuštaju rad svake stanice na sub-orbitalnim vozilima identifikovanih u tački 2 razmotriti koegzistenciju između pomenutih zemaljskih stanica i/ili zemaljskih stanica i drugih primjena, uzimajući u obzir određena razmatranja iz ove rezolucije

4 da stanice u pod-orbitalnom vozilu osim onih identifikovanih u tački 2), i osim ako ne postoji sporazum između odnosnih administracija, zemaljske i zemaljske stanice u sub-orbitalnom vozilu ne smiju tražiti zaštitu niti uzrokovati štetne smetnje bilo kojoj stanici koja radi u istom ili susjednim opsezima.

Tačka agende 1.7:

Razmotriti novu namjenu za vazduhoplovnu mobilnu-satelitsku (R) službu (AMS(R)S), u skladu sa Rezolucijom 428 (WRC-19), za oba pravca Zemlja-svemir i svemir-Zemlja vazduhoplovnih VHF komunikacija u cjelokupnom ili djelovima opsega 117,975-137 MHz, istovremeno sprečavajući bilo kakva nepotrebna ograničenja postojećim VHF sistemima koji rade u (AMS(R)S), vazduhoplovnoj radionavigacionoj službi (ARNS) kao i susjednim opsezima

Administracije CEPT-a u okviru ECP podržavaju novu namjenu na primarnoj osnovi za AMS(R)S u opsegu 117,975-137 MHz i pri tome:

- Ograničava korišćenje novih AMS(R)S namjena ne-geostacionarnim satelitskim sistemima i međunarodno standardizovanim vazduhoplovnim sistemima prema zahtjevima razvijenim od strane Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo ICAO;
- Korišćenje u okviru nove namjene za AMS(R)S na primarnoj osnovi biće predmet procedure koordinacije utvrđene odredbom RR br. **9.11A**;
- Osigurava se zaštita službi u susjednim opsezima i ne ograničava se korišćenje od strane sistema koje rade u tim službama.
- Uvodi se nova WRC Rezolucija u cilju detaljnog propisivanja određenih elemenata regulatornog okvira.

CEPT smatra da je koegzistencija između AM(R)S i AMS(R)S i koegzistencija u susjednim opsezima između ARNS ispod 117,975 MHz treba da bude osigurana planiranjem i koordinacijom radio-frekvencija, uzimajući u obzir trenutni regulatorni okvir za upravljanje radio-frekvencijama utvrđen od ICAO.

Takođe se smatra da predmetne odredbe takođe trebaju da osiguraju kompatibilnost između AMS(R)S sistema i AM(OR)S dodjela u opsegu 132-137 MHz država navedenih u RR tačkama br. 5.201 i 5.202.

Zaštita službi čiji sistemi rade u susjednim opsezima iznad 137 MHz od AMS(R)S emisija se mogu osigurati sljedećim uslovima:

- Frekvencijskom separacijom 1 MHz u opsegu 136-137 MHz i ograničenjima u RR Dodatak 3 za sporedne emisije AMS(R)S sistema koji rade u opsezima 117,975-136 MHz.

- Frekvencijskom separacijom 62,5 kHz i uvrđivanjem u RR Dodatku 3 ograničenja za sporedne emisije u opsegu 136-136,9375 MHz.
- Ograničenjima nivoa neželjenih emisija iznad 137 MHz za AMS(R)S emisije, koje uzrokuju sistemi koji rade u opsegu 136,9375-137 MHz.

CEPT smatra da kada rade u opsegu 136,8-137 MHz, AMS(R)S svemirski prijemnici mogu da rade u prisustvu agregiranog nivoa snage signal van opsega kako je opisano nacrtom WRC Rezolucije [EUR-A17-SAT-VHF], koji uzrokuju satelitski sistemi koji rade u opsegu 137-138 MHz, bez nametanja dodatnih regulatornih odredbi službama koje rade u opsegu 137-138 MHz.

U okviru ECP takođe se predlaže dodavanje nove namjene za vazduhoplovnu mobilnu-satelitsku službu u opsegu 117,975-137 MHz, ograničeno na ne-geostacionarne međunarodno standardizovane sisteme vazduhoplovne službe.

Koegzistencija između AMS(R)S i drugih službi koje rade u opsegu 117,975-137 MHz se osigurava sljedećim uslovima:

- Primjenjuje se prag koordinacije $-140 \text{ dB(W)/(m}^2 \cdot 4 \text{ kHz)}$ na površini Zemlje za AMS(R)S svemirske stanice u smislu primjene odredbe RR br. 9.14, u odnosu na AM(OR)S.
- Koordinacija AMS(R)S u odnosu na AM(R)S i AMS(R)S prema odredbi RR br. 9.11A.

Rezolucija **428 (WRC-19)** se stavlja van snage.

ECP stav odgovara zbirno Metodima B1, B2 i B3 za postupanje administracija na WRC-23, kako je opisano u Izvještaju CPM za WRC-23, uključivanjem ključnih elemenata tih metoda, posebno namjenom u opsegu 117,975-137 MHz koja je pridružena napomenama i novom WRC rezolucijom.

Tačka 1.8

Razmotriti, na osnovu ITU-R studija u skladu sa Rezolucijom 171 (WRC-19), odgovarajuće regulatorne mjere, sa ciljem revidiranja, ukoliko je potrebno, Rezolucije 155 (Rev.WRC-19) i RR napomene br. 5.484B da bi se prilagodilo korišćenje mreža u fiksnoj-satelitskoj službi pomoću sistema za kontrolu i komunikacije vazduhoplova bez posade

Vazduhoplov bez posade (UA) je vazduhoplov kojim se daljinski upravlja posredstvom određenog komunikacionog linka. Izvještaj ITU-R M.2171 identifikuje zahtjeve za spektrom za UA komandnu i komunikaciju bez korisne nosivosti (CNPC) koji će biti potrebni za komunikacije kroz neodvojeni zračni prostor.

Tokom CPM sastanka je razvijena su 2 metoda za postupanje administracija po ovoj tački agende:

- Metod A: Predlaže se stavljanje van snage RR napomene br. 5.484B zajedno sa Rezolucijom 155 (Rev.WRC-19) kao i Rezolucijom 171 (WRC-19).
- Metod B: Predlaže se revizija Rezolucije 155 (Rev.WRC-19) u skladu sa Rezolucijom 171 (WRC-19) i posljedično stavljanje van snage Rezolucije 171 (WRC-19). Nadalje, ovaj metod opciono podrazumijeva i reviziju RR napomene br. 5.484B. S obzirom da nije postignut dogovor povodom pojedinosti ovog metoda, administracije koje podržavaju Metod B, predložile su tri različite alternative.

Administracije CEPT-a nisu postigle konsensus tokom rada na CPG sastanicima, te za ovu tačku agende nije usvojen ECP.

Tačka agende 1.9:

Revidirati Dodatak 27 Pravilnika o radiokomunikacijama i razmotriti odgovarajuće regulatorne mjere i ažuriranje ITU-R studija, kako bi se digitalne tehnologije prilagodile primjenama za sigurnost života u komercijalnom vazduhoplovstvu u postojećim HF opsezima dodijeljenim vazduhoplovnoj mobilnoj (R) službi i osigurala koegzistencija postojećih HF sistema uz modernizovane HF sisteme, u skladu sa Rezolucijom 429 (WRC-19)

CEPT podržava stav da trenutna verzija Dodatka 27 Pravilnika o procedurama u RR ne isključuje korištenje širokopolasne digitalne HF komunikacije korištenjem više kanala istovremeno i stoga se u okviru ECP predlaže:

- uvođenje u Dodatak 27 relevantnih dijelova postojećeg teksta Pravilnika o procedurama radi pojašnjenja i,
- prilagođavanje Dodatka 27 RR-a kako bi se eksplicitno navela mogućnost korištenja širokopolasnih emisija agregacijom više pojedinačnih kanala za širokopolasne digitalne komunikacije od kojih je svaki u skladu s odredbama Dodatka 27.

Tačka agende 1.10:

Sprovesti studije o potrebama spektra, koegzistenciji sa radiokomunikacionim službama i regulatornim mjerama o mogućoj novoj namjeni vazduhoplovnoj mobilnoj službi za upotrebu od strane aplikacija koje nisu namijenjene sigurnosti u toj službi, u saglasnosti sa Rezolucijom 430 (WRC-19)

U okviru ECP, administracije CEPT-a ističu potrebu za dodatnim spektrom kako bi se ispunili postojeći zahtjevi za nesigurnosne vazduhoplovne mobilne primjene. Stoga CEPT podržava novu namjenu za AM(OR)S za nesigurnosne primjene u cijelim ili djelovima opsega 15,4-15,7 GHz i 22-22,21 GHz, tako da se:

- obezbjeđuje zaštita za EESS/SRS (pasivna), kao i RAS od neželjenih emisija AM(OR)S;
- ne zahtijeva zaštita niti uzrokuju štetne smetnje prema radiolokacijskoj i vazduhoplovnoj radionavigacionoj službi u opsegu 15,4-15,7 GHz;
- obezbjeđuje zaštita primarne namjene fiksne-satelitske službe (Zemlja-svemir) u opsegu 15,43-15,63 GHz;
- obezbjeđuje zaštita primarne namjene fiksne i mobilne službe u opsegu 22-22,21 GHz uz napomenu da je opseg 21,2-23,6 GHz namijenjen fiksnoj službi;
- uzimajući u obzir da se primjenjuje odredba RR br. 5.149, a takođe prepoznajući u nekim državama CEPT-a rade sistemi radioastronomske službe (RAS) saglasno regulativi na nacionalnoj osnovi sa primarnim ili sekundarnim statusom u opsegu 22,00-22,21 GHz.

Noting that some CEPT Administrations operate water vapour radiometers in the frequency range 22-22.5 GHz utilized by some radio astronomy stations and in a variety of environmental applications, including weather forecasting and nowcasting, as well as climate monitoring for meteorology, CEPT will also ensure their necessary protection.

Imajući u vidu da neke administracije CEPT-a koriste radiometre vodene pare u opsegu 22-22,5 GHz koje koriste neke radioastronomske stanice i u različitim primjenama u okolini, uključujući vremensku prognozu i trenutno predviđanje, kao i praćenje klime za potrebe meteorologije, CEPT će takođe osigurati potrebnu zaštitu ovih sistema.

Tačka agende 1.11:

Razmotriti moguće regulatorne aktivnosti u cilju podrške modernizaciji Globalnog pomorskog sistema za opasnost i sigurnost (GMDSS), kao i implementaciji e-navigacije, u saglasnosti sa Rezolucijom 361 (Rev.WRC-19)

Rezolucija 361 (Rev.WRC-19), prema resolves 1, poziva WRC-23 da razmotri moguće regulatorne aktivnosti u cilju podrške modernizaciji Globalnog pomorskog sistema za opasnost i sigurnost (GMDSS) koja je upravo finalizovana od strane Međunarodne pomorske organizacije (IMO). Na osnovu razmatranja IMO odluka i analiza odredbi RR na koje utiču te odluke, sljedeće mjere su predložene u okviru jednog jedinstvenog metoda:

- Brisanje NBDP-a za komunikaciju u slučaju opasnosti i sigurnosti iz GMDSS-a u RR Dodacima 15 i 17 u svim MF i HF opsezima.
- Uvođenje putem napomene novog Automatskog sistema za povezivanje (ACS) koji će biti predložen za implementaciju na radio-frekvencijama prethodno korišćenim od strane NBDP-a za GMDSS u svim MF i HF opsezima u Članu 5 i Dodatku 17 RR-a. Preporučuju se odredbe za ACS u Poglavlju IX (RR članovi 51, 52 i 54bis) i modifikacija Rezolucije 354 (WRC-07) (uključivanje napomena 5.110, 52.130 do 52.136)
- Uvođenje radio-frekvencija za NAVDAT sistem u svim MF i HF opsezima u RR Dodatku 15 i modifikacija relevantnih odredbi u Članovima 5, 32, 33 i 52 RR-a. Ove radio-frekvencije su već bile uvedene na WRC-19 u RR Dodatku 17. Razlika je što je sada NAVDAT sistem dio GMDSS-a.
- Uvesti AIS SART kao opremu za lociranje za čiju upotrebu su radio-frekvencije zaštićene referencom na RR Dodatak 15. Uzimajući u obzir studije izvedene u okviru ITU-R, posebno u okviru Preporuke ITU-R M.1371, predloženo je da se dopuni RR odredba 31.7 tako da plovni objekti za spašavanje mogu nositi ovu opremu kao alternativu RADAR-SART uređaju u saglasnosti sa Poglavljenm IV SOLAS-a.

Administracije CEPT-a podržavaju jedinstveni metod za implementaciju e-navigacije u pomorskoj mobilnoj službi (pitanje B). IMO organizacija je razmatrala korišćenje radio-frekvencijskih opsega 1610-1626,5 MHz (Zemlja - svemir) i 2483,5-2500 MHz (svemir-Zemlja) od strane postojećih geostacionarnih satelitskih sistema. Ovi opsezi već imaju primarnu namjenu za mobilnu-satelitsku službu (MSS). Stoga, nije potrebno uvoditi novu namjenu na WRC-23 da bi se implementirala e-navigacija.

Tačka agende 1.12:

Sprovesti i završiti na vrijeme za WRC-23 studije o mogućoj novoj namjeni na sekundarnoj osnovi Satelitskoj službi istraživanja svemira (aktivna) - EESS za svemirske radarske sonde unutar opsega oko 45 MHz, uzimajući u obzir zaštitu već postojećih službi u saglasnosti sa Rezolucijom 656 (Rev. WRC-19)

Studije sprovedene u cilju podrške ove tačke agende su predstavljene u Izvještaju PDN Report ITU-R RS.[Spaceborne VHF Radar Sounder]. Ovaj izvještaj sadrži rezultate studija kompatibilnosti, zasnovanih na predloženim karakteristikama radara koji rade u EESS (aktivna) prezetovanih u Preporuci ITU-R RS.2042, kao i karakteristikama postojećih službi kako je dato izvještajima zaduženih radnih grupa.

U okviru ECP, administracije CEPT-a podržavaju novu namjenu na sekundarnoj osnovi za EESS (aktivna) u opsegu 40-50 MHz uz osiguravanje zaštite od postojećih službi kojima je već namijenjen opseg 40-50 MHz ili susjedni opsezi.

CEPT podržava razvoj tehničkih i regulatornih odredbi, koji će osigurati zaštitu postojećih službi i pri tome dozvoliti rad svemirskih radarski sonde u EESS (aktivna). Naročito, CEPT predlaže primjenu seta pfd ograničenja na EESS (aktivna), jednu referentnu vrijednost ($-147 \text{ dB(W/(m}^2 \cdot 4 \text{ kHz))}$) koja se ne smije prevazilaziti za više od 0.05% vremena kao i maksimalnu vrijednost ($-136 \text{ dB(W/(m}^2 \cdot 4 \text{ kHz))}$), uz dodatne odredbe da bi se obihvatio slučaj kada više radarski sondera radi u EESS (aktivna).

Tačka agende 1.13:

Razmotriti mogućnost izmjene statusa namjene radio-frekvencijskog opsega 14,8-15,35 GHz službi istraživanja svemira, saglasno Rezoluciji 661 (WRC-19)

Rezolucija 661 (WRC-19) poziva ITU-R da ispita i identifikuje sve relevantne mogućnosti koje bi poslužile za procjenu mogućnosti promjene statusa namjene službe istraživanja svemira (SRS) sa sekundarnog na primarni u opsegu 14,8-15,35 GHz, da sprovede i okonča studije na vrijeme za WRC-23, kao i da definiše sve

relevantne tehničke i regulatorne uslove kako bi osigurala zaštitu trenutne upotrebe i budućeg razvoja postojećih službi na primarnoj osnovi. Ova tačka agende poziva, na osnovu rezultata studija ITU-R, na ispitivanje mogućnosti promjene statusa namjene SRS sa sekundarne na primarnu osnovu.

U okviru ECP-a, CEPT podržava promjenu statusa namjene SRS za satelitske sisteme koji rade u pravcima svemir-svemir, svemir-Zemlja i Zemlja-svemir na rasptojanjima od Zemlje manjim od 2x106 km sa sekundarne na primarnu uz istovremeno osiguravanje zaštite fiksne/mobilne službe unutar opsega, kao i za radioastronomska službu u susjednom opsegu 15,35-15,4 GHz. Promjena statusa namjene opsega 14,8-15,35 GHz za SRS neće tražiti zaštitu od vazduhoplovne mobilne službe (AMS) i fiksne/mobilne službe u opsegu 14,8-15,35 GHz.

Tačka agende 1.14:

Pregledati i razmotriti moguća prilagođavanja postojećih radio-frekvencijskih namjena ili mogućnosti novih namjena na primarnoj osnovi satelitskoj službi istraživanja svemira (EESS, pasivna) u radio-frekvencijskom opsegu 231,5-252 GHz, da bi se osigurala saglasnost sa aktuelnijim zahtjevima daljinski detektovanih posmatranja, u saglasnosti sa Rezolucijom 662 (WRC-19)

Predmet tačke agende 1.14 je pregled i razmatranje mogućeg prilagođavanja postojećih radio-frekvencijskih namjena ili mogućnosti novih namjena na primarnoj osnovi satelitskoj službi istraživanja svemira (EESS, pasivna) u radio-frekvencijskom opsegu 231,5-252 GHz, obezbijedivanje saglasnosti sa aktuelnim zahtjevima daljinski detektovanih posmatranja, obezbijedivanje da namjene za EESS (pasivna) unutar razmatranog opsega korespondiraju sa zahtjevima posmatranja za satelitsku pasivnu mikrotalasnu detekciju bez neopravdanog ograničavanja rada drugih službi kojima je ovaj opseg namijenjen na primarnoj osnovi, a uzimajući u obzir mogući efekat na druge službe kojima je ovaj opseg namijenjen na primarnoj osnovi.

Mikrotalasno detektovanje u okviru EESS (pasivna) uglavnom uključuje mjerenje ledenih oblaka (ICI) i atmosferskih gasova. ICI instrument izvodi mjerenja u dva simetrična opsega 239,2-242,2 GHz i 244,2-247,2 GHz. MLS instrument neprekidno vrši monitoring korišćenjem spektrometra termalne emisije brojnih kanala unutar opsega 231,5-252 GHz da bi mjerio hemijske procese i jedinjenja unutar Zemljine atmosfere.

Studije kompatibilnosti pokazuju da u opsezima 239,2-242,2 GHz i 244,2-247,2 GHz nije izvodljivo zajedničko korišćenje ICI senzora i sistema fiksne ili mobilne službe FS/MS. Studije takođe pokazuju da su MLS senzori kompatibilni sa sistemima FS/MS u cijelom opsegu 231,5-252 GHz. Nadalje, zajedničko korišćenje od strane FSS i EESS (pasivna) je izvodljivo unutar cijelog opsega 232-240 GHz.

CEPT podržava pokrivanje relevantnih zahtjeva mjerenja pasivnih mikrotalasnih senzora unutar opsega 231,5-252 GHz uz namjenu EESS-u (pasivne) bez neopravdanog ograničavanja ostalih primarnih službi kojima je ovaj opseg trenutno namijenjen, a posebno:

- U skladu sa zahtjevima naučnih observacija koje su do sada identifikovane, CEPT podržava novu namjenu na primarnoj osnovi za EESS (pasivne) u opsezima 239,2-242,2 GHz i 244,2-247,2 GHz;
- Kako bi se izbjegla nepotrebna ograničenja prema primarnim službama kojima su opsezi 239,2-242,2 GHz and 244,2-247,2 GHz trenutno namijenjeni i u zavisnosti od relevantnih studija zajedničkog korišćenja i kompatibilnosti u odnosu na službe kojima su ovi i susjedni opsezi već namijenjeni, CEPT takođe predlaže pomjeranje važećih namjena FS i MS iz opsega 239,2-241 GHz u opseg 235-238 GHz.
- Kako bi se obezbijedilo da neće biti potencijalnog uticaja na FS i MS u opsegu 235-238 GHz, CEPT predlaže ograničavanje postojećih namjena EESS (pasivne) u opsegu koji se koristi isključivo za pasivne senzore limb sondiranja.

Tačka agende 1.15:

Harmonizovati korišćenje radio-frekvencijskog opsega 12,75-13,25 GHz (Zemlja-svemir) od strane zemaljskih stanica na vazduhoplovima i plovilima koji komuniciraju sa geostacionarnim svemirskim stanicama u fiksnoj satelitskoj službi (FSS), u saglasnosti sa Rezolucijom 172 (WRC-19)

Studije u okviru ove tačke agende su razmatrale samo dva tipa zemaljskih stanica u pokretu (ESIM): vazduhoplovne (A-ESIM) i pomorske (M-ESIM), zavisno od vrste platforme na kojoj su instalirane. Sprovedene su na osnovu zajedničkog korišćenja i kompatibilnosti između ESIM i kopnenih kao i svemirskih službi kojima je ovaj opseg namijenjen. Ove studije do sada su identifikovale odredbe u cilju zaštite tih službi i uputstva koja pomažu administracijama koje žele da autorizuju rad ESIM na svojim teritorijama.

CEPT u okviru ECP-a podržava uspostavljanje regulatornog okvira i tehničkih zahtjeva za rad zemaljskih stanica na vazduhoplovima i plovilima u opsegu 12,75-13,25 GHz (Zemlja-svemir) uz uslov zaštite službi kojima je trenutno namijenjen ovaj opseg i susjedni opsezi, uzimajući u obzir ECC Odluku (19)04.

CEPT smatra da će zemaljske stanice na vazduhoplovima i plovilima u opsegu 12,75-13,25 GHz raditi saglasno proceduri RR Dodatka 30B, zaštiti alatmente iz Plana Dodatka 30B, dodjele iz Liste kao i nove predložene Liste ESIM Dodatka 30B (ukoliko se usvoji na WRC-23) i saglasno Rezoluciji 170 (WRC-19).

Podržava se rad ovih stanica na zemlji na teritorijama (vazdušni prostor i teritorijalne vode) administracija koje su dale saglasnost shodno odredbi RR br. 6.6 Člana 6 Dodatka 30B i autorizovale takav rad u okviru svojih teritorija. Karakteristike ovih stanica na Zemlji treba da ostane u okviru obvojnice prijavljenih karakteristika zemaljske stanice.

Podržava se primjena ograničenja gustine efektivne izotropne izračene snage (EIRP) na osi (zavisno od maksimalnog pojačanja antene) i van ose u svrhu zaštite negeostacionarnih (NGSO) sistema fiksne satelitske službe.

CEPT podržava primjenu ograničenja gustine snage fluksa (PFD) na površini zemlje za zemaljske stanice na vazduhoplovima kako bi se osigurala zaštita mobilnoj i fiksnoj službi, a takođe podržava i razvoj metodologije za provjeru ispunjenosti PFD ograničenja od strane GSO zemaljskih stanica na vazduhoplovu ili adekvatnih tranzicionih mjera u slučaju da WRC-23 ne utvrdi konačnu metodologiju.

Smatra se da administracija koja prijavljuje GSO mrežu sa kojom komunicira zemaljska stanica na vazduhoplovima i plovilima treba da bude prepoznatljiva za rješavanje potencijalnih slučajeva štetne smetnje koju uzrokuje bilo koja zemaljska stanica na vazduhoplovu i plovilu prema fiksnoj i mobilnoj službi. Ova identifikacija treba da bude uspostavljena zahvaljujući: 1) licenci izdatoj od / autorizaciji administracije za rad zemaljske stanice na vazduhoplovu i plovilu na njenoj teritoriji; 2) asistenciji administracije države pod čijom se zastavom kreće vazduhoplov/plovilo; 3) dozvolu za rad u vazduhoplovu ili plovilu koji je opremljen zemaljskom stanicom. CEPT je stanovišta da, ukoliko nije drugačije specificirano odredbama RR, prijemni dio ovih stanica u pridruženim opsezima neće tražiti zaštitu od zemaljskih službi kojima je namijenjen isti opseg i koje rade u skladu sa RR.

Tačka agende 1.16:

Proučiti i razviti tehničke, operativne i regulatorne mjere da bi se olakšalo korišćenje radio-frekvencijskih opsega 17,7-18,6 GHz, 18,8-19,3 GHz i 19,7-20,2 GHz (svemir-Zemlja) i 27,5-29,1 GHz i 29,5-30 GHz (Zemlja-svemir) od strane negeostacionarnih zemaljskih stanica u fiksnoj satelitskoj službi (FSS), istovremene obezbjeđujući zaštitu postojećih službi u ovim opsezima, u saglasnosti sa Rezolucijom 173 (WRC-19)

Ova tačka agende razmatra korišćenje radio-frekvencijskih opsega 17,7-18,6 GHz, 18,8-19,3 GHz i 19,7-20,2 GHz (svemir-Zemlja) i 27,5-29,1 GHz i 29,5-30 GHz (Zemlja-svemir) od strane zemaljskih stanica u pokretu koje komuniciraju sa negeostacionarnim (non-GSO) svemirskim stanicama FSS. Studije sprovedene u okviru

ove tačke su razmatrale dva tipa zemaljskih stanica u pokretu (ESIM): vazduhoplovne i pomorske. Sprovedene su na osnovu zajedničkog korišćenja i kompatibilnosti između ESIM i zemaljskih i svemirskih službi kojima su ovi opsezi namijenjeni.

Administracije CEPT-a u okviru ECP podržavaju razvoj regulatornog okvira za rad vazduhoplovnih i pomorskih ESIM stanica koje komuniciraju sa NGSO satelitskim sistemima fiksne satelitske službe koji rade u opsezima 17,7-18,6 GHz, 18,8-19,3 GHz i 19,7-20,2 GHz (svemir-Zemlja) i 27,5-29,1 GHz i 29,5-30 GHz (Zemlja-svemir), što odgovara Metodu B za postupanje administracija na WRC-23. CEPT takođe podržava rad kopnenih ESIM u opsezima iznad navedenih i prepoznaje da su predmet nacionalne regulative. CEPT takođe smatra da rad ovih stanica ne smije uzrokovati štetne smetnje zemaljskim stanicama u susjednim državama.

CEPT podržava stav da tehnički i operativni zahtjevi za korišćenje NGSO ESIM moraju osigurati zaštitu GSO mreža i drugih službi koje rade u istim i susjednim opsezima.

- Zaštita GSO mreža u fiksnoj satelitskoj službi koje rade u opsezima 17,8-18,6 GHz, 19,7-20,2 GHz, 27,5-28,6 GHz i 29,5-30 GHz od NGSO ESIM prema stanovištu CEPTa se može ostvariti uz uslov da linkovi koji koriste NGSO ESIM budu usklađeni ograničenjem EPFD navedenim u tačkama 22.5C, 22.5D i 22.5F i da metodologija sadržana u Preporuci ITU-R S.1503 za utvrđivanje usklađenosti sa ograničenjem EPFD u članu 22 je primjenjiva na ESIM koje komuniciraju sa NGSO FSS sistemima.
- U vezi sa zaštitom GSO mreža u opsezima gdje nije primjenjivo ograničenje EPFD i NGSO sistema u FSS, administracije CEPT-a smatraju da:
  - NGSO ESIM karakteristike moraju ostati u okviru obvojnice karakteristika tipične stanice na zemlji koja je pridružena NGSO satelitskom sistemu sa kojim komunicira ESIM;
  - NGSO ESIM ne smije uzrokovati više smetnje prema i tražiti više zaštite od tipične stanice na zemlji odgovarajućeg NGSO sistema;
  - rad NGSO ESIM mora biti usklađen sa koordinacionim sporazumima dobijenim primjenom odredbi iz tačke br. 9.11A.

U okviru ECP CEPT takođe smatra da tehnički i operativni uslovi za korišćenje NGSO ESIM moraju osigurati zaštitu fiksne i mobilne službe kojima su namijenjeni predmetni opsezi ove tačke agende:

- NGSO ESIM koje rade u opsezima 17,7-18,6 GHz i 18,8-19,3 GHz (svemir-Zemlja) ne smiju tražiti zaštitu od stanica u fiksnoj i mobilnoj službi koje rade u istim opsezima u skladu sa RR;
- Podržava se korišćenje ograničenje gustine snage fluksa (PFD) na površini Zemlje za vazduhoplovne ESIM kako bi se osigurala zaštita fiksne i mobilne službe. Takođe se podržava korišćenje metodologije koja se trenutno razmatra kako bi se ispitala usklađenost rada NGSO vazduhoplovnih ESIM sa ograničenjem PFD ili tranzicionih mjera u slučaju da WRC-23 ne prihvati metodologiju;
- Podržava se primjena ograničenja sadržanih u Prilogu 3 Rezolucije 169 (WRC-19) za vazduhoplovne i pomorske ESIM koje komuniciraju sa NGSO sistemima koji rade u opsegu 27,5-29,1 GHz; takve ESIM ne smiju uzrokovati štetne smetnje fiksnoj i mobilnoj službi koje rade u istom opsegu.
- Podržava se korišćenje ograničenja sadržanih u Prilogu 3 Rezolucije 169 (WRC-19) u cilju zaštite stanica fiksnoj i mobilnoj službi koje rade u opsegu 29,5-30 GHz na cjelokupnim teritorijama administracija navedenih u tački 5.542.
- Smatra se a administracija koja prijavljuje NGSO sistem sa kojim komunicira ESIM treba da bude prepoznatljiva za rješavanje potencijalnih slučajeva štetne smetnje koju uzrokuje bilo koja ESIM prema fiksnoj i mobilnoj službi. Ova identifikacija treba da bude uspostavljena zahvaljujući: 1) licenci izdatoj od / autorizaciji administracije za rad ESIM na njenoj teritoriji; 2) asistenciji administracije države pod čijom se zastavom kreće vazduhoplov/plovilo; 3) dozvolu za rad u vazduhoplovu ili plovilu koji je opremljen ESIM stanicom.

Administracije CEPT-a podržavaju zaštitu EESS (pasivnih) senzora u opsegu 18,6-18,8 GHz na osnovu ograničenja pfd neželjene emisije iznad okeana od -118 dBW/m²/200 MHz za MEO FSS satelite i -110 dBW/m²/200 MHz za LEO FSS satelite koji komuniciraju sa vazduhoplovnim i pomorskim ESIM. Nadalje, CEPT smatra da nisu potrebne posebne mjere za NGSO sisteme koji rade u LEO orbitama i koriste šeme ponovne upotrebe frekvencija od najmanje tri boje.

Tačka agende 1.17

Utvrđiti i sprovesti, na osnovu ITU-R studija u skladu sa Rezolucijom 773 (WRC-19), odgovarajuće regulatorne mjere za obezbjeđivanje međusatelitskih linkova u određenim opsezima, ili njihovim djelovima, dopunom namjene za među-satelitsku službu (ISS) gdje je potrebno

Rezolucija 773 (WRC-19) poziva ITU-R da razvije tehničke i operativne karakteristike različitih tipova svemirskih stanica koje će se koristiti za prenos između satelita u opsezima 11,7-12,7 GHz, 18,1-18,6 GHz, 18,8-20,2 GHz i 27,5-30 GHz. Ova rezolucija takođe poziva ITU-R da sprovede studije tehničkih i operativnih karakteristika, uključujući i zahtjeve za spektrom, vrijednost e.i.r.p. izvan ose i ograničenja emisija van opsega, za prenos između svemirskih stanica u navedenim opsezima. Sprovedene su i studije zajedničkog korišćenja sa postojećim službama za sve operativne konfiguracije koje se razmatraju u okviru ove tačke agende (odnosno operacije koje su ograničene na konusnu pokrivenost FSS svemirske stanice i operacije koje se mogu postići van konusa pokrivenosti. Ove studije pokazuju da neki od postojećih sistema mogu biti značajno afektirani od strane među-satelitskih operacija satelit-satelit. Stoga, tehnička i regulatorna rješenja su zahtijevama da bi se izbjegle štetne smetnje na postojeće sisteme.

Prepoznaju se sljedeće operacije satelit-satelit u okviru ove tačke agende:

- Dodijeljene u okviru fiksne satelitske službe (FSS) u RR Članu 5;
- Dodijeljene u okviru među-satelitske službe (ISS) u RR Članu 5;
- Dozvoljene samo unutar konusa pokrivenosti NGSO i GSO FSS svemirske stanice;
- Dozvoljene izvan konusa pokrivenosti GSO FSS svemirske stanice.

Administracije CEPT-a podržavaju razvoj regulatornog okvira za omogućavanje rada među-satelitskih linkova (linkovi satelit-satelit) u opsezima 18,1-18,6 GHz, 18,8-20,2 GHz i 27,5-30 GHz, uz istovremenu zaštitu postojećih službi u istim i susjednim opsezima, što odgovara Metodu B za postupanje administracija na WRC-23.

Za među-satelitske transmisije se mora obezbijediti isti nivo zaštite GSO i NGSO kao što je trenutno propisano u RR i ne smiju se nametati ograničenja za GSO i NGSO za zaštitu inter-satelitskih linkova od štetne smetnje. Ne podržava se uspostavljanje pfd maske u cilju zaštite sekundarnih temeljskih službi koje rade saglasno odredbi RR br. 5.542.

Administracije CEPT-a podržavaju bez izmjena RR (NOC) za opseg 11,7-12,7 GHz.

Podržava se namjena za ISS. Ograničenja ili procedure koordinacije kako bi se zaštitili zemaljske službe i/ili druge satelitske mreže/sistemi ne trebaju biti vezani za tip namjene.

Podržava se ograničenje primjena u službama istraživanja svemira, svemirskih operacija i istraživanja Zemlje putem satelita a takođe i prenosa podataka koji potiču od industrijskih i medicinskih aktivnosti u svemiru.

CEPT podržava operacije u sklopu koncepta "proširenog konusa", ograničeno na LEO-GSO linkove.

Podržava se utvrđivanje odredbi prema kojima nije potrebna dodatna koordinacija za korisnika i pružaoca servisa svemirske stanice ukoliko emisija je satelit-satelit unutar obvojnice operativnih karakteristika pružaoca servisa.

Za zaštitu GSO sistema u opsezima gdje su na snazi ograničenja epdf, CEPT podržava pdf pristup u sklopu pristupa obvojnice za usaglašene opsege (za NGSO i GSO pružaoca servisa).

Za zaštitu GSO sistema, CEPT podržava utvrđivanje strogih ograničenja u opsezima 19,3-19,7 GHz i 27,5-30 GHz.

Predlažu se sljedeće smjernice za vođenje svemirske stanice koje se planiraju za transmisiju satelit-satelit:

- Transmisija satelit-satelit linkova treba da bude u skladu sa istim pokazateljima usmjerenosti kao u postojećim FSS namjenama (Zemlja-svemir = od korisničke svemirske stanice do pružaoca servisa)

- svemirske stanice, svemir-Zemlja =od pružaoca servisa svemirske stanice do korisničke svemirske stanice);
- NGSO korisnička svemirska stanica će raditi na sličan način kao tipične zemaljske stanice sistema pružaoca servisa FSS;
  - Ekvivalentna gustina snage fluksa, $epfd_{\uparrow}$, koju uzrokuju sve operacije svemir-svemir i tipične transmisije stanica na Zemlji kombinovano na bilo kojoj tački geostacionarne orbite ne smije biti veća od ograničenja datih u RR Tabeli 22-2;
  - Ekvivalentna gustina snage fluksa, $epfd_{\downarrow}$, koju uzrokuju sve svemirske stanice NGSO sistema na bilo kojoj tački Zemljine površine vidljive sa transmisionog satelitskog sistema, ne smije biti veća od ograničenja datih u RR Tabelama 22-1A do 22-1E gdje je primljenjivo;
  - Transmisioni linkovi sa veće na manji visinu u opsegu 18,1-18,6 GHz i 18,8-20,2 GHz od GSO ili NGSO pružaoca servisa svemirske stanice FSS do NGSO korisničke svemirske stanice trebaju da imaju identične tehničke karakteristike transmisije od GSO ili NGSO pružaoca servisa do bilo kojeg korisnika na zemlji u mreži pružaoca servisa;
  - Podržava se zaštita senzora koji rade u EESS (pasivna) u opsegu 18,6-18,8 GHz. CEPT podržava uvođenje odredbi kojima se sigurava zaštita EESS (pasivnih) u opsegu 18,6-18,8 GHz. Bilo koja odredba za NGSO pružaoca servisa svemirske stanice koji obezbjeđuje satelit-satelit link a koja može biti potrebna za ograničavanje prema EESS (pasivnim) sensorima koji rade u opsegu 18,6-18,8 GHz primjenjivaće se samo na one sisteme NGSO pružaoca servisa koji su prijavljeni/pušteni u rad nakon posljednjeg dana WRC-23.
  - Administracije CEPT-a podržavaju zaštitu EESS (pasivnih) senzora u opsegu 18,6-18,8 GHz na osnovu ograničenja pfd neželjene emisije iznad okeana od -118 dBW/m²/200 MHz za MEO FSS satelite i -110 dBW/m²/200 MHz za LEO FSS satelite koji komuniciraju sa NGSO svemirskim stanicama. Nadalje, CEPT smatra da nisu potrebne posebne mjere za NGSO sisteme koji rade u LEO orbitama i koriste šeme ponovne upotrebe frekvencija od najmanje tri boje.

Tačka agende 1.18

Razmotriti studije u vezi sa potrebama spektra i potencijalno novim namjenama mobilnoj satelitskoj službi za budući razvoj uskopojasnih mobilnih satelitskih sistema, u skladu sa Rezolucijom 248 (WRC-19)

Rezolucija 248 (WRC-19) poziva ITU-R da sprovede studije o potrebama spektra i potencijalno novim namjenama mobilnoj-satelitskoj službi (MSS) u opsezima 1695-1710 MHz, 2010-2025 MHz, 3300-3315 MHz i 3385-3400 MHz za budući razvoj uskopojasnih mobilnih satelitskih sistema, pri tome obezbjeđujući zaštitu postojećih servisa u navedenim i susjednim opsezima.

Uzimajući u obzir da studije koje su sprovedene kako bi se pokazalo zajedničko korišćenje i kompatibilnost između MSS-a male brzine prenosa podataka i postojećih službi u opsezima 1695-1710 MHz, 2010-2025 MHz, 3300-3315 MHz i 3385-3400 MHz nisu završene, potencijalna nova namjena mobilnoj satelitskoj službi za budući razvoj uskopojasnih sistema prema stavu CEPT-a nije ostvariva u skladu sa Rezolucijom 248 (WRC-19) na WRC-23, te je stoga ECP za ovu tačku agende podrazumijeva stav bez izmjena RR i stavljanje van snage Rezolucije 248 (WRC-19) s obzirom da je ista poslužila svojoj svrsi i nakon WRC-23 više neće biti relevantna. Pri tome administracije CEPT-a će dalje razmatrati da li nastavak studija u svrhu namjene za uskopojasne MSS na globalnoj osnovi u predmetnim opsezima na WRC-27.

Tačka agende 1.19

Razmotriti novu namjenu na primarnoj osnovi fiksnoj-satelitskoj službi (FSS) u pravcu svemir-Zemlja u opsegu 17,3-17,7 GHz za Region 2, uz istovremenu zaštitu postojećih službi u predmetnom opsegu, u skladu sa Rezolucijom 174 (WRC-19)

U okviru ECP-a CEPT podržava novu namjenu za FSS (svemir-Zemlja) u Regionu 2 u opsegu 17,3-17,7 GHz, koja će olakšati korišćenje spektra raspoloživog za mreže i sisteme FSS u svim regionima. CEPT takođe podržava harmonizaciju odredbi koje se primjenjuju na FSS mreže u ovom opsegu u Regionima 1 i 2.

Stav CEPT-a odgovara Metodu D i djelimično Metodu B, za postupanje administracija na WRC-23.

Tačka agende 2

Ispitati revidirane ITU-R preporuke uključene kao reference u Pravilnik o radiokomunikacijama (RR), saopštene od strane Radiokomunikacione Skupštine (RA), u skladu sa Rezolucijom 27 (Rev.WRC-19), i donijeti odluku o ažuriranju odgovarajućih referenci u RR u skladu s načelima odluka ove rezolucije

Tačka agende 2 je jedna od stalnih tačaka svjetskih konferencija koja ima za cilj revidiranje ITU-R Preporuka inkorporiranih napomenama u RR u cilju ažuriranja referenci prema potrebi. Ova tačka se odnosi i na situacije kada se navode ITU-R Preporuke koristeći mandatorni dio WRC rezolucija kojim se rješava određeno pitanje ("resolves") a koje se same navode mandatornim tekstom u napomeni ili odredbi RR. Nadalje, sve mjere potrebne za razjašnjenje statusa dvosmislenih referenci na ITU-R preporuke u opštem smislu će se takođe rješavati u okviru ove tačke agende.

Razmotriće se Izvještaj direktora ITU-R Biroa, koji sadrži RR odredbe i napomene u kojima su date reference na ITU-R Preporuke ili WRC Rezolucije koje sadrže reference na pomenute preporuke.

ECO izražava sljedeće stavove:

- CEPT podržava revidiranje relevantnih RR odredbi sljedećih ITU-R Preporuka: ITU-R M.585-8 se revidira sa M.585-9.
- Nastavlja se ispitivanje usklađenosti s načelima Aneksa 1 Rezolucije 27 (Rev.WRC 19) referenci na ITU-R preporuke u RR.
- CEPT podržava ažuriranje liste međureferenci iz RR Volume 4.

Tačka agende 4

U skladu sa Rezolucijom 95 (Rev.WRC-07), razmotriti rezolucije i preporuke prethodnih konferencija sa ciljem njihove moguće izmjene, zamjene ili stavljanja van snage

Tačka agende 4 je takođe jedna od stalnih tačaka svjetskih konferencija i ima za cilj da prema potrebi izvrši modifikacije ili brisanje određenih rezolucija ili preporuka sa prethodne konferencije WRC-19. U okviru ove tačke agende razmotriće se Izvještaj direktora ITU-R Biroa povodom opštih izmjena WARC/WRC rezolucija i preporuka.

ECP za ovu tačku agende sadrži izjašnjenje u smislu podrške predloženoj modifikaciji Rezolucije 804 (Rev.WRC-19): Principi utvrđivanja agendi za svjetske konferencije o radiokomunikacijama. Ova modifikacija uvodi Aneks 2 vezano za nove rezolucije povezane sa odgovarajućim tačkama agende WRC koji treba da olakša pripremni rad administracija i regionalnih organizacija u smislu tačke agende 10 za naredne WRC, uključujući i konsensus koji se postiže tokom WRC.

CEPT predlaže stavljanje van snage Rezolucija: RES 75 (Rev.WRC-12), RES 160 (WRC-15), RES 161 (WRC-15)

CEPT predlaže modifikaciju Rezolucija: RES 49 (REV.WRC-19), RES 85 (WRC-2003), RES 99 (WRC-19), RES 140 (REV. WRC-215), RES 343 (WRC-97), RES 163 (WRC-2015), RES 608 (REV. WRC-19), RES 731 (Rev WRC-19), RES 762 (REV: WRC-15), RES 804 (Rev.WRC-19).

CEPT predlaže modifikaciju Preporuke REC 34 (Rev.WRC-12).

Tačka agende 7

Razmotriti moguće promjene, kao odgovor na Rezoluciju 86 (Rev. Marrakesh, 2002) Konferencije opunomoćenika (PPC), vezano za prethodnu objavu (advance publication), koordinaciju, notifikaciju i evidentiranje za frekvencijske dodjele koje se odnose na satelitske mreže, u skladu sa Rezolucijom 86 (Rev.WRC-07), kako bi se olakšalo racionalno, efikasno i ekonomično korištenje radio-frekvencija i svih sa njima povezanim orbitalnih pozicija, uključujući i geostacionarne satelitske orbite

CEPT podržava zadržavanje trenutnog procesa kontinuirane evolucije na uzastopnim WRC-ovima režima kojim se upravlja svemirskim službama. CEPT takođe daje prednost stabilnom i predvidljivom regulatornom okviru za efikasno korišćenje spektralnih resursa i orbita. CEPT namjerava razviti posebna stanovišta u ciljem unaprijeđenja regulatornog procesa.

CEPT daje prednost reviziji bilo koje odredbe RR-a koja može donijeti tačna rješenja za određene otkrivene nedosljednosti i razviti nove poboljšane odredbe sa naglaskom na rješavanje najhitnijih pitanja, odnosno dobro definisanih pitanja čije je poboljšanje hitno i od značaja.

Za tačku agende 7 predviđeno je razmatranje 11 zasebnih tema/pitanja označenih slovima A-K.

<i>Tema/ pitanje</i>	<i>Naslov</i>	<i>CEPT pozicija</i>
A	Tolerancije određenih orbitalnih karakteristika NGSO svemirskih stanica koje rade u FSS, BSS ili MSS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava razvoj definicije tolerancije sljedećih orbitalnih karakteristika NGSO svemirskih stanica koje rade FSS, BSS i MSS identifikovanjem "prijavljene orbitalne ravni": <ul style="list-style-type: none"> ▪ inklinacija orbitalne ravni, ▪ visina apogeja orbite svemirske stanice, ▪ visina perigeja orbite svemirske stanice, osim u slučaju HEO orbita. ▪ CEPT podržava razvoj ovih tolerancija samo za sisteme koji rade u FSS, BSS i MSS kao predmet Rezolucije 35 (WRC-19) u kontekstu ITU regulatornih procedura kao što su puštanje u rad (BIU), prije puštanja u rad (BBIU) i pristupa u definisanim koracima (milestone-based). U odsustvu takvih tolerancija, nije jasno da li će biti ispunjeni zahtjevi iz Rezolucije 35 (WRC-19). ▪ CEPT podržava, osim za odredbe br. 11.44C i 11.49.2, da tolerancije mogu biti privremeno veće za kratko vrijeme kako bi se dozvolilo refaziranje satelita u ravnini orbite nakon lansiranja novih NGSO svemirskih stanica. ▪ CEPT podržava odgovarajuće regulatorne posljedice u okviru odredbi br. 11.44C, 11.49.2 i 11.51 za frekvencijske dodjele NGSO svemirskih stanica koje ne održavaju ove orbitalne tolerancije koje treba razviti. Ne podržavaju se metodi koji dozvoljavaju administracijama da samoinicijativno proglašavaju očekivane varijacije orbitalne visine i inklinacije.

Tema/ pitanje	Naslov	CEPT pozicija
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava definisanje orbitalnih tolerancija tako da rad NGSO u okviru tih tolerancija ne utiče negativno na okruženje drugih mreža, sistema i službi. ▪ CEPT za sve mreže podržava usaglašavanje prijavljenih orbitalnih karakteristika sa karakteristikama koje su puštene u rad bez regulatornih implikacija koje podliježu maksimalnoj dopuštenoj razlici između prijavljenih i puštenih u rad orbitalnih karakteristika satelitskog sistema. ▪ CEPT podržava precizno definisanje cirkularne/eliptične orbit na osnovu parametara zahtijevanih u Dodatku 4, konkretno rastojanje između perigeja ili apogeja i centra Zemlje.
B	Post-procedura puštanja NGSO u rad u definisanim koracima (post-milestone)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava usvajanje nove Rezolucije koja će zamijeniti mandatornu odredbu (<i>resolves</i>) 19 Rezolucije 35 (WRC-19) na WRC-23 stavljanjem iste van snage dok ostatak Rezolucije 35 (WRC-19) može ostati na snazi. ▪ CEPT podržava donošenje odluke na ovoj WRC kojom će se administracijama dati stabilniji regulatorni okvir da prilagode svoje strategije lansiranja novim pravilima nakon njihovog 3. milestone-a, što će se uglavnom dešavati od 2027, godine nadalje. ▪ CEPT podržava regulatorna rješenja koja usaglašavaju post milestone proceduru u novoj Rezoluciji sa odredbom. 11.49 i Rezolucijom 35 (WRC-19) dozvoljavajući operativne fleksibilnost kako slijedi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogućnost da radi najmanje 95% od broja prijavljenih satelita u MIFR bez regulatornog uticaja na konstelacije koje imaju više od 50 satelita. ▪ Mogućnost da radi najmanje 95% od broja prijavljenih satelita za period maksimalno 3 godine bez regulatornog uticaja na konstelacije koje imaju više od 50 satelita. (Predlaže se proces suspenzije analogno slučaju za GSO satelite) ▪ Uzima se u obzir postupak propisanog obavještanja Biroa na osnovu sličnog regulatornog mehanizma kao u odredbi br. 11.49. ▪ CEPT podržava redukciju broja satelita prijavljenih u MIFR ukoliko broj satelita puštenih u rad padne ispod 95% u odnosu na broj prijavljenih MIFR u kontinualnom periodu dužem od 3 years za konstelacije koje imaju više od 50 satelita. ▪ CEPT podržava prag ispod 95% za konstelacije sa 50 ili manje satelita. ▪ CEPT smatra da primjena odredbe br. 13.6 od strane Biroa nije adekvatno rješenje za pitanje B.
C	Zaštita GSO MSS od NGSO emisija u opsezima 7/8 i 20/30 GHz	<p>CEPT podržava identifikaciju i definisanje kriterijuma, produžetaka i dopuna odredbi kako bi se kvantifikovala zaštita GSO mreža koje rade u MSS-u od smetnji uzrokovanih NGSO mrežama ili sistemima koji rade u istim opsezima 7250-7750 MHz (svemir-Zemlja), 7900-8025 MHz (Zemlja-svemir), 20,2-21,2 GHz (svemir-Zemlja) i 30-31 GHz (Zemlja-svemir) i u identičnim smjerovima.</p> <p>Specifično, CEPT podržava:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Modifikaciju napomene RR br. 5.461 kako bi se izuzeli sporazumi prema RR br. 9.21 vezano za GSO mreže u MSS opsezima 7250-7300 MHz i 7300-7375 MHz u odnosu na NGSO sisteme za koje je kompletna informacija o koordinaciji i prijavi, gdje je primljenjivo, primljena od strane Biroa nakon 15. 12. 2023. godine.

Tema/ pitanje	Naslov	CEPT pozicija
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proširivanje odredbe RR br. 22.2 posredstvom dodatnog RR Člana br. 22.2bis na GSO mreže u MSS u određenim opsezima. ▪ Uvođenje novih podataka za RR Dodatak 4 za dodjele NGSO sistema u navedenim opsezima kako bi se olakšala analiza potencijalne smetnje prema GSO mrežama.
D1	Modifikacije Dodatka 1 Priloga 4 AP 30B	CEPT podržava korekciju vrijednosti koordinacionog luka pri proračunu agregiranog C/I u Dodatku 1 Priloga 4 RR Dodatka 30B na osnovu redukcije koordinacionog luka prema odluci WRC-19.
D2	Novi parametric u AP 4 za ažuriranje Rec. ITU-R S.1503	CEPT podržava modifikacije Dodatka 4 kao posljedicu revizije Preporuke ITU-R S.1503 kako je dogovoreno u okviru ITU-R SG 4 u July 2023 I upućeno na formalno usvajanje.
D3	BR podsjetnici za BIU i BBIU	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava kreiranje podsjetnika za potvrdu puštanja u rad ili ponovnog puštanja u rad satelitske mreže ili sistema u okviru tački br. 11.44B, 11.44C, 11.44D i 11.44E.
E	Unapređenje procedura za upis u RR Dodatak 30B za nove države članice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava parvo svake ITU države članice da obezbijedi nacionani allotment u Plan u skladu sa ciljevima Dodatka 30B. ▪ CEPT podržava garantovanje novim ITU državama članicama istih uslove koji su garantovani administracijama koje nemaju dodjele u Listu Dodatka 30B, ili dodjele koje su navedene u tački 6.1, kako je usvojeno Rezolucijom 170 (WRC-19), dodatno proceduri za usvajanje novog allotmenta u Plan za novu ITU državu članicu, kako je propisano Članom 7 Dodatka 30B RR. Nadalje, CEPT podržava dopunu novim Prilogom 7 Dodatka 30B RR kako bi se olakšala dopuna Plana novim allotmentom za novu državu članicu. ▪ CEPT ohrabruje novu ITU državu članicu i odnosne administracije na koje može imati uticaj da aktivno preduzimaju radnje i saraduju u postupku koordinacije.
F	Isključivanje servisne zone uplink-a u AP 30A za R1&3 i AP 30B	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uzimajući u obzir visok stepen okončane koordinacije između administracija prema Rezoluciji 559 (WRC-19), CEPT podržava koordinaciona rješenja na bilateralnom nivou ili uslove licenciranja na nacionalnom nivou za rješavanje identifikovanih problema na principu od slučaja do slučaja. ▪ CEPT smatra da je važeći regulatorni okvir adekvatan za ovu temu i podržava stav bez izmjena RR. ▪ CEPT napominje da, kao primjer, usaglašavanje zone pokrivenosti sa zonom servisa nije uvijek tehnički moguće. ▪ CEPT podržava uvođenje posebnih mjera koje u potpunosti štite trenutne ili buduće operacije, uzimajući u obzir potrebno okretanje prijemnog snopa svemirske stanice za rješavanje takvih operacija. ▪ CEPT ohrabruje administracije na koje se odnosi Rezolucija 559 (WRC-19) da pri koordinaciju učine najveće moguće napore sa administracijom koja podnosi zahtjev i da blagovremeno odgovore u cilju okončavanja koordinacione procedure.
G	Rezolucija 770 (WRC-19) GSO zaštita od pojedinačnih	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava modifikacija Rezolucije 770 (WRC 19) kako bi se omogućila implementacija, uz stavljanje van snage Priloga 2 iz Rezolucije 770 (WRC 19) i izmještanje u novu ITU R Preporuku koja će se inkorporirati referencom u Rezoluciju 770 (WRC 19).

Tema/ pitanje	Naslov	CEPT pozicija
	upisa NGSO u Q/V opsezima	
H	Poboljšana zaštita AP u Regionima 1 i 3 i RR AP 30B	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT napominje da postoje inicijative za nekoliko planskih opsega koji će se razmatrati na WRC-23 i generalno podržava kontinualnu zaštitu upisa iz Dodatka 30/30A i Dodatka 30B. ▪ CEPT ne podržava izmjene važećih odredbi u vezi sa implicitnim sporazumom na WRC-23 međutim CEPT izražava spremnost da razmotri proučavanje implikacija stavljanja van snage odredbi u pogledu implicitnog sporazuma. ▪ CEPT ne podržava redukciju tolerancije degradacije EPM u Dodacima 30 i 30A u odsustvu bilo kojih validnih studija koje podržavaju ispravnost takve izmjene.
I	Posebni sporazumi u vezi sa AP 30B	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava uvođenje regulatornih rješenja koja se zasnivaju na posebnim sporazumima, na dobrovoljnoj osnovi, koji dopuštaju administracijama, ugroženim usljed niske referentne zaštitne granice za svoju nacionalnu dodjelu iz Dodatka 30B iz razloga sporazuma prema odredbi § 6.15, da dobiju odgovarajuće referentne zaštitne granice. ▪ CEPT podržava mogućnost potpisivanja posebnih sporazuma koji se odnose na dodatne sisteme i nacionalne dodjele iz Dodatka 30B a koji se dozvoljava da dodatni sistem pokriva teritoriju nacionalne dodjele iz Dodatka 30B dok se ne pusti u rad nacionalna dodjela iz Dodatka 30B. ▪ CEPT podržava prilagođavanje dodatnih sistema tako da ne uzrokuju interferenciju i da se u potpunosti štite operacije nacionalnih dodjela koje su predmet posebnog sporazuma. ▪ CEPT ohrabruje administracije za koje je odredba § 6.15 Dodatka 30B primijenjena povodom nacionalne dodjele, da sarađuju i da razmatraju potpisivanje takvih posebnih sporazuma.
J	Modifikacije Rezolucije 76 (Rev. WRC-15)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CEPT podržava modifikacije Rezolucije 76 (Rev.WRC-15) kako bi se izvršilo usaglašavanje sa nivoima ukupnog epfd datih samom Rezolucijom tokom konsultativnih procesa/sastanaka. ▪ CEPT smatra da samo operativni sateliti NGSO sistema trebaju uzeti u obzir prilikom procjene agregiranog epfd nivoa. ▪ CEPT podržava da se svima administracijama u potpunosti omogući vidljivost u porcesu. ▪ CEPT smatra da tehnički rad, kao što je metodologija koja će se koristiti za procjenu usklađenosti agregiranog epfd nivoa, kao i metodologija za prilagođavanje rada svih NGSO FSS sistema koji rade na susjednim frekvencijama u opsegu na koji se odnose Tabela 1A i Tabela 1D uzetih u obzir prilikom procjene agregiranih epfd nivoa, treba da bude utvrđena od strane ITU-R kao urgentno pitanje. ▪ CEPT podržava da bilo koja dopuna relevantnog NGSO FSS sistema prethodno navedena ne smije afektirati regulatorni status afektiranog NGSO sistema, uključujući bilo koje modifikacije njihovih objavljenih karakteristika. ▪ CEPT podržava da se konsultativni sastanci koji se održavaju prema Rezoluciji 76 (WRC-15) neće zakazivati prije nego što prethodno navedena metodologija bude utvrđena od ITU-R i dostupna članicama ili ne prije 01.06.2027. godine.

Tema/ pitanje	Naslov	CEPT pozicija
		<ul style="list-style-type: none"> CEPT podržava da trenutne regulatorne odredbe u RR (Član 22.5K i <i>resolves 2</i> Rezolucije 76 (WRC-15)) zajedno sa postojećim ITU-R Preporukama mogu biti korišćene u periodu prije nego što relevantne metodologije za konsultativne sastanke budu odobrene. Međutim, CEPT napominje da, u odsustvu metodologije za procjenu agregiranog epfd koji potiče od NGSO FSS sistema, treba osigurati moguće premašenje nivoa agregiranog epfd uzrokovanog od strane NGSO FSS sistema.
K	Modifikacije Rezolucije 553 (Rev. WRC-15)	<ul style="list-style-type: none"> CEPT podržava mogućnost primjene posebnih procedura Rezolucije 553 (Rev. WRC-15) ponovo ukoliko administracije koje podnose zahtjev ne uspiju da puste u rad mrežu čak i kada je posebna procedura Rezolucije 553 (Rev. WRC-15) prethodno tražena. CEPT takođe podržava mogućnost i primjene posebne procedure Rezolucije 553 (Rev. WRC-15) onda kada administracije koje podnose zahtjev imaju maksimalno jednu mrežu koja je zadovoljila uslove iz tačke br. 9.34 i objavljena shodno tački br. 9.38 u opsegu 21,4-22 GHz na istoj/istim orbitanoj/orbitalnim poziciji/pozicijama kao mreža na koju se posebna procedura primjenjuje.

Tačka agende 8

Razmotriti i preduzeti odgovarajuće mjere na zahtjev administracija za brisanje napomena koje se odnose na pojedinačne države ili imena država iz napomena RR, ukoliko više nijesu potrebne, uzimajući u obzir Rezoluciju 26 (Rev.WRC-19)

Ova tačka agende se razmatra kroz 5 posebnih pitanja kako slijedi.

PITANJE A – BRISANJE NAPOMENA KOJE SE ODOSE NA POJEDINE DRŽAVE ILI IMENA DRŽAVA IZ NAPOMENA RR

- CEPT podržava administracije da preuzmu inicijativu u smislu revizije napomena koje podrazumijevaju brisanje napomena koje se odnose na pojedinačne države ili imena država iz napomena RR, ukoliko više nijesu potrebne.

PITANJE B – DOPUNA IMENA DRŽAVA U POSTOJEĆE NAPOMENE RR

- CEPT je stanovišta da ova tačka agende nije namijenjena za dodavanje imena država u postojeće napomene.
- CEPT je stanovišta da WRC može nastaviti da rješava zahtjeve država da dodaju ime države u napomene na principu razmatranja svakog slučaja pojedinačno, međutim ove dopune se prihvataju isključivo ukoliko nijedan prigovor od afektiranih država nije iznijet.

PITANJE C – DOPUNA NOVIH NAPOMENA KOJE SE ODOSE NA POJEDINAČNE DRŽAVE

CEPT da ova tačka agende nije namijenjena za dopunu novih napomena koje se odnose na pojedinačne države i stoga se takve dopune ne trebaju razmatrati.

PITANJE D – RASPOLOŽIVOST PRIJEDLOGA

- CEPT podržava administracije da iznesu svoje prijedloge vezano za tačku agende 8 pred drugim administracijama pri tome nastojeći da se potencijalne poteškoće riješe prije WRC.

- CEPT je stanovišta da se treba zadržati trenutna praksa objavljivanja krajnjeg roka za podnošenje zahtjeva u okviru WRC-23 uzimajući u obzir dodatne predloge za brisanje imena država iz napomena ili dodavanje imena država u postojeće napomene.

PITANJE E – MOGUĆA REVIZIJA REZOLUCIJE 26 (REV. WRC-19)

CEPT podržava ostajanje na snazi Rezolucije 26 (Rev. WRC-19), te stoga ECP podrazumijeva stav bez izmjena RR (NOC) po ovom pitanju.

Tačka agende 9: IZVJEŠTAJ DIREKTORA ITU-R BIROA

Razmotriti i odobriti Izvještaj Direktora ITU-R, u skladu sa članom 7 ITU Konvencije

9.1. Vezano za aktivnosti ITU-R od WRC-19

9.1.A U skladu sa Rezolucijom 657, revidirati rezultate studija u vezi sa tehničkim i operativnim karakteristikama, spektralnim zahtjevima i odgovarajućim određivanjem radio službi za potrebe senzore svemirskih vremenskih prilika uz opisivanje odgovarajuće prepoznatljivosti i zaštite u RR bez nametanja dodatnih ograničenja postojećim službama

9.1.C Studija korišćenja IMT sistema za fiksne bežične širokopojasne sisteme u opsezima namijenjenim fiksnoj službi na primarnoj osnovi, u skladu sa Rezolucijom 175 (WRC-19)

9.1.D Zaštita službe za istraživanje Zemlje putem satelita-EESS (pasivna) u opsegu 36-37 GHz od NGSO FSS svemirskih stanica

Pitanje 9.1.A odnosi se na svemirske vremenske prilike, kao prirodni fenomen, koji uglavnom potiče od sunčeve aktivnosti i dešava se izvan najvećeg dijela Zemljine atmosfere, a utiče na Zemljinu životnu sredinu kao i aktivnosti ljudi. S tim u vezi CEPT podržava dopunu člana 1, sekcije VIII RR sljedećom definicijom svemirskih vremenskih prilika:

Svemirske vremenske prilike: prirodni fenomen, koji uglavnom potiče od sunčeve aktivnosti i dešava se izvan najvećeg dijela Zemljine atmosfere, a utiče na Zemljinu životnu sredinu i ljudske aktivnosti.

CEPT takođe podržava:

- Određivanje posmatranja svemirskih vremenskih prilika (aktivno i samo u smislu prijema) kao primjene u službi meteoroloških pomagala (MetAids), koja radi u okviru podskupa servisa pod nazivom MetAids (svemirske vremenske prilike) u članu 4 Article 4 kako slijedi:
Sistemi senzora svemirskih vremenskih prilika, mogu raditi u okviru namjene za službu meteoroloških pomagala.
- Nacrt nove WRC Rezolucije u vezi sa primjenama u službi MetAids (svemirske vremenske prilike), u kojem se definišu aktivni senzori i senzori koji se koriste samo kao prijemni.

Nadalje, CEPT podržava dalje procesiranje u okviru tačke agende WRC-27, u cilju sprovođenja studija za odgovarajuću zaštitu u opsezima koji će se definisati u ove svrhe.

Konačno, CEPT podržava izradu ITU-R preporuka kako bi se obezbijedili odgovarajući kriterijumi zaštite za senzore koji se koriste samo kao prijemni kao i aktivne senzore svemirskih vremenskih prilika.

U okviru ECP povodom pitanja 9.1.C CEPT podržava stavljanje van snage Rezolucije 175 (WRC-19) i oponira bilo kojim promjenama RR u vezi sa WRC-23 tačkom agende 9.1, za pitanje c uključujući bilo koju novu ili revidiranu rezoluciju na ovu temu (u skladu sa Alternativom 2 nacrta CPM teksta). Nadalje, CEPT smatra da:

- Korišćenje IMT sistema u fiksnoj službi nije u skladu sa RR.
- Rad u okviru ovog pitanja treba da se fokusira na razmatranje širokopojasnog fiksnog bežičnog pristupa (BFWA) koji koristi IMT tehnologije u okviru postojećeg okvira za fiksnu službu.

- Uzimajući u obzir važeće odredbe RR i tehnološki neutralni pristup nema potrebe za razmatranjima/studijama posebnih opsega u okviru ove teme.
- BFWA koji koriste IMT tehnologiju kao i druge tehnologije u opsezima namijenjenim fiksnoj službi mogu se adekvatno rješavati, kao je potrebno, kroz ažuriranje odgovarajućih važećih ITU-R Preporuka/Izveštaja/Priručnika koji su u skladu sa Pristupom 2 nacrtu CPM teksta. Potrebno je razmotriti samo novu ITU-R Preporuka/Izveštaj, ukoliko je potrebno, na osnovu rezultata revizije postojećih ITU-R nalaza.
- Diskusije u vezi sa bežičnim širokopoljnim primjenama koje koriste IMT tehnologiju kao i bilo koje druge tehnologije, treba da se odvija u okviru ITU-R radnih grupa WP 5A i 5C (ne i drugih ITU-R radnih grupa) kako bi se izbjegla fragmentacija rada i osigurala efikasnost rada u okviru ITU-R.

Povodom pitanja 9.1.D CEPT:

- Podržava zaštitu EESS (pasivnih) senzora koji rade u opsegu 36-37 GHz od NGSO FSS Sistema koji rade u opsegu 37,5-38 GHz.
- Podržava ograničenje snage neželjene emisije do-31 dBW/100 MHz u opsegu 36-37 GHz za FSS NGSO svemirske stanice koje rade na apogejskoj visini iznad 407 km i ispod 2000 km u opsegu 37,5-38 GHz za zaštitu od EESS (pasivnih) hladno kalibrisanih kanala.
- Podržava uvođenje ograničenja snage neželjene emisije u formi nove napomene u članu 5 RR na WRC-23.
- Podržava uvođenje tačke A.25 u Prilog 2 Dodatka 4 RR u vezi sa usklađenošću ograničenja neželjenih emisija definisanih novom napomenom.

U okviru ECP takođe se daje izjašnjenje u vezi sa tačkom 9.1 povodom 2 rezolucije.

Rezolucija 427 (WRC-19) "Ažuriranje odredbi koje se odnose na vazduhoplovne službe u Pravilniku o radiokomunikacijama" se prema ECP stavlja van snage s obzirom da se predlaže nova tačka agende za WRC-27 po predmetnom pitanju a u vezi sa istom i odgovarajuća nova rezolucija

Takođe se predlaže modifikacija Odjeljka 7, Rezolucije 655 (WRC-15) uzimajući u obzir odluke CGPM (Rezluicija 2 iz 2018 I Rezolucija 4 iz 2022) a takođe i Memorandum o razumijevanju između Međunarodnog Biroa za tegove i mjere (BIPM) i ITU-a iz 2020. godine koje trebaju da budu reflekovani predmetnom rezolucijom povodom referentne skale vremena i referentnom vremenskom skalom i njenim uspostavljanjem od strane ITU-a.

Tačka agende 9

Razmotriti i odobriti Izveštaj Direktora ITU-R, u skladu sa članom 7 ITU Konvencije

9.2. Razmotriti poteškoće ili nekonzistentnosti u primjeni Pravilnika o radiokomunikacijama (RR)

Na osnovu Izveštaja Direktora ITU-R Biroa, CEPT je prikupio i razmotrio sve poteškoće i nekonzistentnosti u primjeni odredbi RR, koje su detaljno predstavljene u posebnoj tabeli ECP-a za ovu tačku agende, te za svaku dato stanovište CEPT-a odnosno prijedlog za dalje postupanje.

Tačka agende 9

Razmotriti i odobriti Izveštaj Direktora ITU-R, u skladu sa članom 7 ITU Konvencije

9.3. vezano za mjere saglasno Rezoluciji 80 (Rev.WRC-07)

Rezolucija 80 (Rev.WRC-07) "Dužna revnost u primjeni načela utvrđenih Ustavom" odlučuje da se daju instrukcije Sektoru za radiokomunikacije, saglasno tački 1 Člana 12 Ustava, za sprovođenje studija za mjerenja

i analizu u primjeni Člana 44 Ustava, RRB-u da razmotri i revidira moguće nacрте preporuka I odredbi koje se odnose na procedure prijave, koordinacije i registracije na principima Člana 44 Ustava i preambule RR, te da pripremi izvještaj o progresu i preduzetim aktivnostima za svaku buduću WRC u odnosu na ovu Rezoluciju.

CEPT je prikupio i razmotrio kontribucije po pitanju predmetne rezolucije koje su detaljno predstavljene u posebnoj tabeli ECP-a za ovu tačku agende, a za svako pitanje posebno je obrazložena pozicija CEPT-a.

Tačka agende 10

Preporučiti Savjetu tačke agende sljedeće WRC, kao i stanovišta i predloge preliminarnih agenda budućih konferencija, u skladu sa članom 7 Konvencije

CEPT podržava sljedeće tačke agende za WRC-27 koje su sadržane u Rezoluciji 812 (WRC-19):

- 2.1 Radiolokacijska služba u opsegu 275 - 700 GHz. Modifikacija Rezolucije 663 (WRC-19).
- 2.2 Vazduhoplovna i pomorska ESIM. Modifikacija Rezolucije 176 (WRC-19) za uključenje NGSO i ESIM.
- 2.4 PFD i EIRP ograničenja u opsegu 71-76 GHz/81-86 GHz. Modifikacija Rezolucije 775 (WRC-19).
- 2.6 Senzori svemirskih vremenskih prilika. Unaprijeđenje Rezolucije 657 (WRC-19).
- 2.8 Linkovi svemir-svemir između NGSO i GSO satelita u MSS. Modifikacija Rezolucije 249 (WRC-19).
- 2.11 EESS (Zemlja-svemir) u opsegu 22,55-23,15 GHz. Modifikacija Rezolucije 664 (WRC-19).
- 2.12 Otklanjanje ograničenja za vazduhoplovnu mobilnu službu u opsegu 694-960 MHz. Modifikacija Rezolucije 251 (WRC-19).
- 2.13 MSS niskog protoka podataka u opsegu in 1645,5-1646,5 MHz, 1880-1920 MHz i 2010-2025 MHz. Stavljanje van snage Rezolucije 248 (WRC-19). Uvođenje nove Rezolucije.

CEPT podržava preliminarnu tačku agende (Rezolucija 812) VHF frekvencija za pomorsku službu u Dodatku 18 za Agenda WRC-31.

U zamjenu za tačku agende shodno Rezoluciji 812, CEPT za WRC-27 podržava predlog za nove tačke agende kako slijedi:

- Zaštita EESS (pasivna) u opsezima na koje se odnosi odredba RR br. 5.340 u opsegu iznad 86 GHz.
- Zaštita RAS u opsegu iznad 76 GHz od aktivnih svemirskih službi: Revizija Rezolucije 739 (WRC-19).

Nadalje, CEPT podržava sljedeće prijedloge za nove tačke agende WRC-27:

- FSS (Zemlja-svemir) u opsegu 51,4 -52,4 GHz za gateway stanica na zemlji NGSO.
- Linkovi u pravcu svemir-svemir u C-opsegu (3700-4200 MHz i 5925-6425 MHz) u FSS.
- Zaštita RAS od agregirane interferencije koju uzrokuju velike NGSO konstelacije.

U slučaju da WRC-23 ne usvoji novu namjenu na primarnoj osnovi u opsezima 4,2-4,4 GHz i 8,4-8,5 GHz za EESS (pasivna) za SST (kao posljedicu po WRC-23 tački agende 1.2), CEPT će tokom WRC-23 predložiti novu tačku agende za WRC-27 koja se odnosi nove namjene EESS (pasivna) u navedenim opsezima.

CEPT ne podržava sljedeće preliminarne tačke agende sadržane u Rezoluciji 812 (WRC-19) za WRC-27:

- 2.3 FSS u opsegu 43,5-45,5 GHz, Rezolucija 177 (WRC-19) se stavlja van snage.
- 2.5 Satelitske i pasivne službe u opsezima 71-76 GHz/81-86 GHz, Rezolucija 776 (WRC-19) se stavlja van snage.
- 2.7 NGSO uplinkovi, Rezolucija 178 (WRC-19) se stavlja van snage.
- 2.9 MS 1300-1350 MHz, Rezolucija 250 (WRC-19) se stavlja van snage.

Za WRC-31 tačke agendu CEPT podržava sljedeće dodatne prijedloge:

- Dodjela radio-frekvencija za EESS (svemir-Zemlja) iznad 37,5 GHz i ispod 52,4 GHz

- Dodjela radio-frekvencija za RNSS (svemir-Zemlja) u opsezima 5030-5150 MHz i 5150-5250 MHz.

Konačno, napominje se da je CEPT diskutovao o sljedećim prijedlozima za nove WRC-27 tačke agende, za koje nije data podrška administracija za uključivanje tih tačaka u ECP:

- Koegzistencija/studije zajedničkog korišćenja za moguću IMT identifikaciju u opsezima 7,125-24 GHz.
- Metodologije koje se odnose na računanje agregiranog epfd i usaglašenosti sa relevantnim Prilogom 1 Rezolucije 76 (Rev. WRC-15).
- Revizija regulatornih odredbi za zaštitu GSO FSS i BSS mreža od nedozvoljene interferencije koju uzrokuju NGSO FSS sistemi u opsegu ispod 30 GHz za koje se primjenjuje ograničenje epdf iz Člana 22.
- Zaštita svemirskih stanica koje zajednički koriste spektar u opsegu iznad 24 GHz sa zemaljskim stanicama u fiksnoj ili mobilnoj službi, uključujući IMT stanice, i koje koriste niz aktivnih elemenata, in kao nastavak diskusije vezano za Član 21.5 RR.

Skraćenice koje se odnose na radiokomunikacione službe

AMS	Vazduhoplovna mobilna služba
AM(R)S	Vazduhoplovna mobilna (OR)2 služba
AMS(OR)S	Vazduhoplovna mobilna-satelitska (OR) služba
AMSS	Vazduhoplovna mobilna-satelitska služba
AMS(R)S	Vazduhoplovna mobilna-satelitska (R) služba
ARNS	Vazduhoplovna radionavigaciona služba
ARNSS	Vazduhoplovna radionavigaciona-satelitska služba
ARS	Amaterska služba
ARSS	Amaterska-satelitska služba
BS	Radio-difuzna služba
BSS	Radio-difuzna satelitska služba
EESS	Služba istraživanja Zemlje putem satelita
FS	Fiksna služba
FSS	Fiksna-satelitska služba
ISS	Među-satelitska služba
LMS	Kopnena mobilna služba
LMSS	Kopnena mobilna-satelitska služba
MetAids	Služba meteoroloških pomagala
MetSat	Meteorološka-satelitska služba
MMS	Pomorska mobilna služba
MMSS	Pomorska mobilna-satelitska služba
MRNS	Pomorska radio-navigaciona služba
MRNSS	Pomorska radio-navigaciona-satelitska služba
MS	Mobilna služba
MSS	Mobilna-satelitska služba
RAS	Radio astronomska služba
RDS	Radio-determinacijska služba
RDSS	Radio-determinacijska-satelitska služba
RLS	Radio-lokacijska služba
RLSS	Radio-lokacijska-satelitska služba
RNS	Radio-navigaciona služba
RNSS	Radio-navigaciona-satelitska služba
SOS	Služba svemirskih operacija
SFTSS	Služba standardne frekvencije i signala vremena
SFTSSS	Služba standardne frekvencije i signala vremena-satelitska
SRS	Služba istraživanja svemira

Ostale skraćenice

ACS	Automatski sistem za povezivanje
AI	Tačka agende
AIS	Sistem Automatske Identifikacije
API	Informacija o prethodnoj objavi
BBIU	Ponovno puštanje u rad
BIU	Puštanje u rad
BR	Biro za radiokomunikacije
BR IFIC	Međunarodni registar radio-frekvencija Biroa za radiokomunikacije
CA	Administrativni crkular
C/I	Odnos nosilac/interferencija
C/N	Odnos nosilac/šum
CPM	Pripremni sastanak za konferenciju
DTT	Digitalna zemaljska televizija
DTTB	Digitalna zemaljska TV radio-difuzija
e.i.r.p.	Ekvivalentna izotropna izračena snaga
eMBB	Poboljšani mobilni širokopojasni pristup
epfd/EPFD	Ekvivalentna gustina snage fluksa
EPIRB	Radio-far za označavanje položaja u nuždi
EPM	Ekvivalentna zaštitna margina
E-s	Zemlja-svemir
E/S ili ES	Zemaljska stanica
ESIM	Zemaljska stanica u pokretu
ESV	Zemaljska stanica na plovilu
FWA	Fiksni bežični pristup
FWB	Fiksni bežični širokopojasni pristup
GE06	Finalni akt Regionalne radio-komunikacione konferencije za planiranje digitalne zemaljske radio-difuzne službe u djelovima Regiona 1 i 3, u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz (RRC-06), Ženeva, 2006
GLONAS	Sistem za globalnu satelitsku navigaciju
GMDSS	Globalni pomorski sistem za opasnost i sigurnost
GNSS	Globalni navigacioni satelitski sistem
GSO	Geostacionarna satelitska orbita
HAPS	Stanica na visokim platformama
HIBS	IMT baznih stanica na visokim platformama
IARU	Međunarodna unija radio-amatera
ICAO	Međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo
IMO	Međunarodna pomorska organizacija
IMSO	Međunarodna mobilna satelitska organizacija
ITU	Međunarodna unija za telekomunikacije
LEO	Orbita oko Zemlje na nižoj visini
MEO	Orbita oko Zemlje na srednjoj visini
MIFR	Međunarodni registar radio-frekvencija
NAVDAT	Navigacioni podaci

NAVTEX	Navigacioni tekst
NGSO	Negeostacionarna satelitska orbita
NOC	Bez promjena
OR	Van rute, linije, puta
PD	Gustina snage
Pfd/pfd/PFD	Gustina snage fluksa
PMR	Privatni mobilni radio
PPDR	Sistemi javne zaštite od nepogoda
RoP	Pravilnik o procedurama
RR	Pravilnik o radiokomunikacijama
RRB	Odbor za radiokomunikacije
UA	Vazduhoplov bez posade
UA CNPC	komandna i komunikacija bez korisne nosivosti na vazduhoplovima bez posade
WRC	Svjetska konferencija o radiokomunikacijama